

ISSN 1857-0798

NOI

REVISTĂ PENTRU COPII ȘI ADOLESCENȚI

VISCOL

Daria VEREJAN, cl. a VI-a
Centrul Raional de Creăție al Copiilor și Adolescentilor
Căușeni

Lângă mine e tăcere,
Lângă tine pot să zbor.

pag. 1-5

Or, într-un final, am înțeles că cei
șapte ani de-acasă sunt cei mai
frumoși și cei mai importanți ani, sunt
anii de cură ai educației unui copil.

pag. 16

El a fost conștient că o fotografie
rămâne peste veacuri și era foarte
atent la ținută, atunci când a fost obligat
să se fotografieze.

pag. 24

Unde sunt, unde, zăpezile de
altădată?

pag. 30-31

ianuarie
1, 2020

MOLDOVĂ, UNDE EŞTI?

Moldovă, unde te-am pierdut?
Prin ce colțuri ale lumii rătăcești?
Tu ești leagănul în care am crescut,
Iar acum, cu lacrimi pe obraz, tu îmi lipsești!

Îți admir tezaurul în fiecare zi
Și, uneori, te văd printre copaci de castan,
Ai cerul în ochi sau poate sunt verzui
Cu-o inocență de doar douăzeci și șapte de ani.

Tu ești aici, dar pentru toți tu ești „acolo”,
Acolo unde cândva ei au visat,
Au construit din gânduri, viziuni – imense imperii
Și, c-o mică suflare, tu le-ai ruinat.

Eu sunt aici, cu tine, dar te simt departe,
Și deja și dor de tine mi-e...
Dorul de tine, Moldovă, e o sentință de moarte,
Te rog, revino și fii cea de ieri:
Unită,
Mare,
Cu toți acasă
Și înfloritoare!

Livia CATAN, cl. a X-a

LT P. Ștefanucă, Ialoveni

ZI POSOMORÂTĂ

Valerie TUDOR

LEOAICĂ Tânără, IUBIREA

Livia CATAN, cl. a X-a (Ialoveni). Pe alocuri, poate, puțin patetic și fără de o acoperire artistică autentică, poemul *Moldovă, unde ești?* impresionează prin luciditatea sa, prin capacitatea de a surprinde detaliile semnificative și prin sinceritatea debordantă. Felicitări!

Daria TARLAPAN, cl. a XI-a (Bălți). Versurile sunt mărturia unui atelier de creație în plină fierbere și a unei voci poetice în devenire. Formulările sunt neforțate și proaspete. Atât doar că pe alocuri am omis unele pasaje care ni s-au părut mai puțin expresive. Așteptăm și alte lucrări.

Anișoara REVENCU, cl. a XII-a (Cobani, Glodeni). Dincolo de anumite asperități de expresie, poemul e gândit și realizat cu brio.

Maria PLĂCINTĂ, cl. a VII-a (Dumbrăvița, Sângerei). Se evidențiază poezia *Patria*. Ea are un filon folcloric, dar beneficiază de expresii frumoase și turnuri neașteptate în spațiul limitat al frazei scurte. Succes în continuare!

Sorina GANDRABUR, cl. a IX-a (Glinjeni, Șoldănești). Doar *Mi-e dor de dor*. Excelezi în această miniatură.

Ionela LUNGU, cl. a VIII-a (Purcari, Ștefan-Vodă). Am ales *Clone*. În special, pentru îndrăzneala de a aborda o tematică actuală. Cât privește carte, nu trebuie să te grăbești. Ca să nu te pomenești în situația poetului italian Eugenio Montale, care, peste ani, își căuta peste tot prima carte, pentru a o ascunde de ochii cititorilor.

Svetlana BOBERNAGA, cl. a IX-a (Crasnoarmeiscoe, Hâncești). Rezistă, prin ingenuitatea sa, numai prima strofă. O cităm chiar aici: *Limba noastră cea română/ E o torță de lumină./ Printre limbi e-mpărăteasă –/ Nu e limbă mai frumoasă.*

Cătălina POJOGA, cl. a VII-a (Ciuciuleni, Hâncești). Publicăm eseul dedicat personalității și creației Leonidei Lari. E prețios mai mult prin informația sa. S-ar cuveni de săpat mai adânc.

Nicoleta GUȘTIUC, cl. a IX-a (Cotul Morii, Hâncești). La citirea eseurilor tale de dragoste, ne-am amintit de celebrul poem al lui Nichita Stănescu *Leoaică Tânără, iubirea*. Tema e veșnică, autorii sunt noi. Si tu, pe alocuri, reușești să găsești niște aspecte inedite. Te postezi sub un unghi din care lucrurile se văd altfel decât în realitate, ca și cum ar apărea în razele oblice ale răsăritului.

Andreea CARABET, 14 ani (Cărpineni, Hâncești). Eseul cucerește prin chemarea la iubire necondiționată, la prețuirea oamenilor din preajmă.

Alexandrina SERBUL, cl. a V-a (Tiraspol). Ideea e originală. Realizarea – inspirată și jucăușă. Încearcă să abordezi și alte subiecte.

Lucrări interesante, dar care mai necesită efort pentru a fi publicate ne-au trimis Irina ABABII, cl. a VI-a (Ciuciuleni, Hâncești), Iuliana TCACIUC, cl. a VII-a (Brătuleni, Nisporeni), Ana ȘEVCIUC, cl. a VII-a (Șoldănești), Dragoș SECRIERU, cl. a VIII-a (Bălănești, Nisporeni), Cătălina CHIRIAC, cl. a V-a (Dumbrăvița, Sângerei), Olga CUROŞ, cl. a X-a (Butești, Glodeni), Irina OSTROVERHOV, cl. a IX-a (Viisoara, Ștefan-Vodă), Andrei GREBENCEA, cl. a V-a (Tiraspol), Teocista COLȚA, cl. a VII-a (Cărpineni, Hâncești) și Saida SCRİJELJ, cl. a XII-a (Taraclia, Căușeni).

Nu numim autorii cu texte ocasionale sau modeste, totodată, îi sfătuim să insiste și să revină.

Vă dorește inspirație și succes

Leo BORDEIANU

CLONE

Macbook, iPad, iPhone,
Merge clonă după clonă.
Apăsăm pe buton, tastăm Emoji,
De lumea reală uităm a ne-ngriji.
Trimitem mesaje pe Instagram, vk,
Printre mutre, inimi, virtualitate în egal cu realitatea,
WhatsApp, Facebook, Twitter,
Messenger, Snapchat, Viber,
Dominați de rețele de socializare,
Stând pe Internet, nici pic de sudoare!
Uitând de lucrul de acasă
Și de bucatele de pe masă.
Locuri rezervate prin restaurant,
Fete de 14 ani purtând diamante.

Persoana iubită sunând:
„Răspunde-mi pe Instagram”,
Primind înapoi: „Ok, Google, Hai cu noi!”
Și totul este rezolvat chiar imediat.
Muncă, bani, casă de închiriat –
Nu sunt o problemă în ziua de azi.
Între tine și realitate, măi frate,
E un perete ce astupă o soartă.
Ce stai și te gândești?
Nu rata șansa, viața din noi s-o pornești!

Ionela LUNGU, cl. a VIII-a
GM Gr. Vieru, Purcari, Ștefan-Vodă

PATRIA

De la strămoși lăsată
De la Ștefan – tată;
Colțisor de rai –
Frumosul meu plai.

Cuib de minuni,
Plin de oameni buni
Casa mea vie –
Loc de mândrie.

Codrii bătrâni –
Frații mei români.
Frații de peste Prut,
Dorul eu vă duc.

Maria PLĂCINTĂ, cl. a VII-a
GM V. Matei
Dumbrăvița, Sângerei

CRĂCIUNEL ÎN FLOARE

Daria VERLAN, 16 ani
Școală de Arte Cocieri, Dubăsari

Ana ANDRANOVICI, cl. a IX-a
Școală de Arte Corneliu, Urgheni

MI-E DOR DE DOR

De dorul tău
Nu mă pot opri
A te căuta.
Te cauț printre stele,
Printre străinele artere.
Dar acum îmi dau seama
Că te cauț nu pe tine –
Cauț dorul tău
De mine.

Sorina GANDRABUR, cl. a IX-a
GM M. Volontir
Glinjeni, Soldănești

GERAR

O SĂ UIT

Am să-ți uit ochii,
Poate și buzele,
Dar nu pe tine,
Dar nu și dragostea.

Am să-ți uit vocea,
Poate și zâmbetul,
Dar nu pe tine,
Dar nu și dragostea.

STARE

Ochii mei plini de durere
Se închid încetisoară.
Lângă mine e tăcere,
Lângă tine pot să zbor.

Stau și tac în așteptare,
A iubi eu nu mai pot,
Spune-mi tu o alinare
Și vom trece peste tot.

Daria TARLAPAN, cl. a XI-a
LT G. Coșbuc, cl. a XI-a, Bălți

ZĂPADĂ MOALE

Marinela CUCOȘ, cl. a VIII-a
Chișcăreni, Sângerei

MAMĂ, TE IUBESCI!

*Câte au rămas fără tine,
Mă dor.*

*Nu-mi mai e dor de nimic, mamă,
Numai de tine mi-e dor!
Gr. VIERU*

Fiecare copil își iubește mama în felul lui, eu însă o iubesc într-un mod mai special. De aceea aş vrea să-i spun cât de mult doresc să-i văd ochii căprui, genele ei negre tremurând ușor ca aburul de ploaie deasupra codrilor. Mi-e dor de mâinile ei blânde cu care mă ținea în brațe, de dragostea pe care și-o revârsa asupra mea. Ea mai era și foarte frumoasă, blândă, harnică precum o albină, ginggașă ca un ghiocel, iubitoare, cinstită, mărinimoasă.

De asemenea, îmi amintesc cu bucurie, dar, totodată, cu tristețe de clipele minunate petrecute împreună alături de ea, care, din păcate, nu au fost multe, căci mama s-a dus prea repede la cele veșnice.

De atunci am un gol enorm în suflet, simt o durere sfâșietoare, ce nu mai trece. Dar mă mânghai cu gândul că ea ne veghează de acolo de sus.

De aceea, vreau să vă îndemn să vă iubiți mereu mamele și să le spuneți în fiecare zi un sincer *te iubesc!*

**Andreea CARABET, 14 ani
Căpineni, Hâncești**

SĂNIUȚĂ NOUĂ

**Costel CERNAVCA, 12 ani
Școala de Arte Costești, Râșcani**

PASTEL

Dorina MALTABARU, cl. a VIII-a
Centrul Raional de Creăție al Copiilor și Adolescentilor
Căușeni

IARNA FIERBINTE

Era o iarnă pustie, căci nu puteai vedea pe nimeni plimbându-se în acel anotimp geros. Fiecare om stătea acasă, lângă soba casei ori pe lejancă, ca un motan nemîscat... Iarna ceea, într-adevăr, era friguroasă.

M-am trezit într-o dimineată brusc, căci am cruzit cum în casa de alături se aranjează niște vecini noi... Eu, ca un adevărat domn, m-am îmbrăcat repede în tot ce aveam din haine și m-am pornit să-i ajut pe noii gospodari. Ieșind din casă, i-am salutat pe noii vecini și m-am apropiat de ei spunând:

— Dau jos căciula, mă numesc Alexandru, sunt vecinul vostru ce dorește să vă ajute...

După câteva secunde de tăcere între mine și vecini, bărbatul spune exclamând:

— Salut, băiete, noi suntem familia Obichia. Venim de la nordul Moldovei. Eu sunt Gelu, iar ea, arătă spre femeia de alături, e soția mea, Eudochia.

După ce bărbatul îmi arată cu degetul să mă apropii de el, spune:

— Băiete, uite la stânga, o vezi pe fata ceea? Ea e fetița mea, Alina. Te rog să îi arăți totul pe cici.

Am stat câteva clipe și nu mă puteam mișca, văzând acea ființă trimisă parcă de Dumnezeu. Știam că această iarnă va fi foarte fierbinte, doar datorită faptului că voi fi lângă ea.

**Alexandru TATARIN, cl. a IX-a
IPLT Gh. Asachi, Chișinău**

AM VĂZUT CEVA ÎN TINE

Câteodată sunt atât de șocată de construcția umană. Creaturi dominante, cu o putere letală, cu mândrie și superioritate, cad pradă sentimentelor atât de ușor și atât de grav, încât ar putea fi doborâte și de o adiere de vânt.

Râvnim la ceea ce nu ne este permis, sperăm să atingem lucruri care nici nu există, dorim ceva letal și ne creăm propria otravă. Poate aceste lucruri au adus omul unde este acum, pe funia subțire dintre fericire și neburie totală. Pericolul ne-a atras mereu, vrem ceva bun, dar cu toții știm că suntem atrași mai mult de partea întunecată a poveștii. Visăm în alb și negru, dar relatăm în culori. O atingere ne poate distrage, un cuvânt ne poate înnebuni. Asta este puterea pe care iubirea o deține asupra noastră.

De fiecare dată când sunt cu tine, vreau să-mi trag o palmă. E pur și simplu imposibil pentru mine ca să existe cineva perfect. De fiecare dată când sunt în preajma ta, sunt mai alertă, mai rușinoasă, mai stângace, de parcă nu sunt o persoană destul de compliantă. Greșelile banale pe care le fac în jurul tău, mă duc pe noi culmi ale deznașdejdi.

Arăți exact ca un înger. Pielea îți este catifelată și uniformă, proporțiile corpului le-aș putea asemăna cu cele ale zeilor din Olimp. Brațele îți sunt lungi și puternice, cu mișcări suave și delicate. Fața ovală, pe care mai mereu este întipărit un zâmbet strângăresc, ochii mici, întunecăti, cu priviri pătrunzătoare, în care cred că m-aș putea îneca, cu buzele roz și moi ca petalele unui trandafir de primăvară, care pot aprinde artificii în interiorul meu. Părul tău moale și negru îți înrămează fața perfect, aproape milimetric. Parfumul tău puternic mă intoxica.

A fost o întâmplare că ne-am întâlnit. Doi străini care erau pe aceeași stradă, mergeau înspre locuri diferite, care nici nu se gândeau că se vor întâlni unul pe altul, au ajuns să se iubească nebunește, aproape imposibil. De fiecare dată când te văd, simt că toată iubirea pe care îți-o port este gata să explodeze ca o bombă cu ceas. Arăți atât de innocent pe lângă mine, de parcă nu îți-aș ști gândurile diabolice. Atât de pur și de fermecător, încât în orice cameră ai intra, toți te privesc curioși, satisfăcuți de aspectul tău mult prea îngrijit.

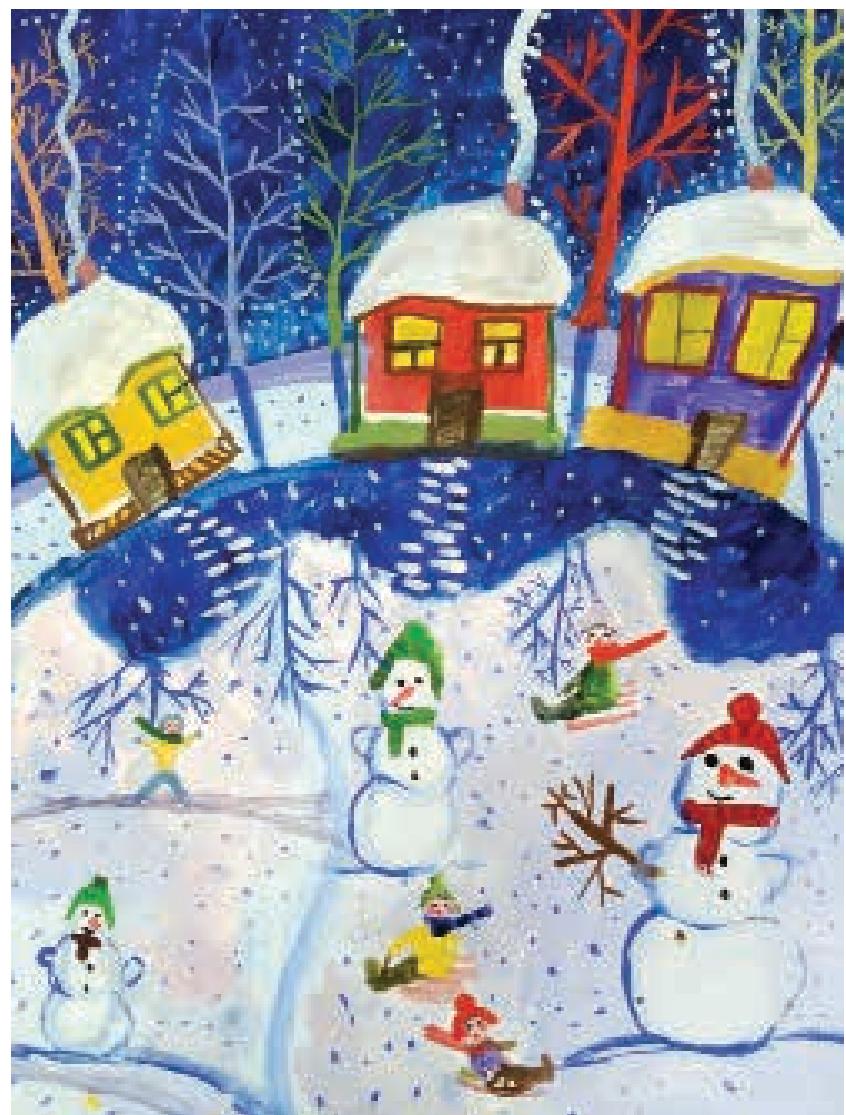
Vocea ta este, probabil, sunetul meu preferat. Atât de melodnică, curge ca mierea din stupul de albine. Am impresia că, de fiecare dată când vorbești cu mine, vocea îți coboară cu o octavă mai jos, până când devine o singură șoaptă de dragoste, pe care doar eu o

pot auzi. Ești absolut minunat, îngerul pe care nu m-am așteptat niciodată să-l întâlnesc. Atât de divin și atât de real, încât nu-mi pot da crezare propriului corp, atunci când simt atingerea ta ușoară.

Ochiul uman poate sesiza peste 10 milioane de culori, dar atunci când sunt cu tine, cred că văd și mai multe, mult mai multe.

Am văzut ceva în tine, nu știu ce anume. Este de parcă ai fi un miraj. De fiecare dată când realizez că ești chiar lângă mine, nu pot crede că cineva la fel ca tine ar putea exista într-un alt loc decât o halucinație.

Nicoleta GUȘTIUC, cl. a IX-a
Complexul Educațional Cotul Morii, Hâncești

VACANȚA

Ilinca ZARA, 9 ani
Școala de Arte Plastice N. Moisei, Telenești

DRUM DESZĂPEZIT

Cristina CODA, cl. a X-a
Puhoi, Ialoveni

abonament

NOI – REVISTA COPILĂRIEI ȘI ADOLESCENȚEI TALE

Dragă prietene,
Te-ai bucurat din plin de sărbătorile de iarnă alături de cei dragi. Sigur, ţi-ai adus și niscaiva bani în punguța ta. Dacă încă nu te-ai abonat la revista *NOI*, rezervă 187 de lei pentru a face un abonament pentru următoarele 11 luni ale anului 2020.

Fiecare dintre colegii tăi merită un abonament la revista *NOI*. Îndeamnă-i să se aboneze! Ar fi bine ca în fiecare clasă să fie cel puțin un abonament la revista *NOI*.

Abonându-te la *NOI*, te asiguri cu un adevărat ghid pe tărâmul creației și al autorealizării. Poți miza pe echipa redațională, pe specialiștii asociați și pe toți cititorii care sunt gata să te asculte, să te înțeleagă și să-ți dea un sfat.

Colaborarea noastră este una deschisă — în paginile revistei poți găsi: literatură și spiritualitate, ecologie și investigații tehnice, profesii și probleme psihologice, teatru, muzică și cinema, sport și curiozități... *NOI* este revista care poate vorbi simplu despre lucruri complicate. Revista *NOI* apare lunar, inclusiv în vacanța mare, fără numere comasate.

Prețul unui abonament pentru 11 luni este de 187 de lei.

Indicele PM 31239.

Abonamentul la revista *NOI* poate fi perfectat la orice oficiu poștal.

FRUMUSETEA CARE NU SE OFILEȘTE

Eleganța are aerul aroganței, dar înseamnă modestie.

Liviu REBREANU

Eleganța e inteligență și bun-gust.

Giorgio ARMANI

Eleganța este atunci când interiorul este la fel de frumos ca exteriorul.

Coco CHANEL

Eleganța nu este definită numai de ceea ce porti. Este modul în care te comporti, modul în care vorbești și ceea ce citești.

Carolina HERRERA

Eleganța este mai degrabă o chestiune de personalitate, nu de hainele pe care le porti.

Jean Paul GAULTIER

Eleganța constă în a fi remarcată, fără a face eforturi pentru aceasta.

Luciano BARBERA

Tocurile te ridică, cultura te înalță, eleganța te transformă.

Kathleen TESSARO

Eleganța este singura frumusețe care nu se ofilește.

Audrey HEPBURN

Tineretea la un bărbat ține loc de eleganță în imbrăcăminte, dacă, bineînțeles, nu umblă rupt.

Marin PREDA

Eleganța este caligrafia imbrăcămintei.

Hacob PARONIAN

Tu poți fi elegantă doar într-un simplu tricou și blugi, totul depinde doar de tine.

Karl LAGERFELD

ÎN LIMBA MEA

Ebine cunoscută marea problemă a țării noastre, exprimarea incorectă și folosirea rusismelor în vorbire.

Nu există ceva mai scump și mai drag pentru un popor decât graiul matern. Trebuie să fim mândri că vorbim limba română și să o vorbim cu drag! În ciuda faptului că poporul nostru a fost rusificat, noi, cei care avem șanse mari de a schimba ceva în această țară, ar trebui să încercăm. Tre-

buie să vorbim corect românește.

Am crescut cu cuvintele limbii române, am învățat să spun când mi-e bine, când mi-e rău, iar mai târziu, cu ajutorul acestei minunate limbi, am început să cunosc lumea.

Eu vorbesc cu drag limba română; oriunde m-aș afla, mă voi simți acasă când voi vorbi în limba mea!

**Adela PISICA, cl. a VII-a
LT A. David, Bardar, Ialoveni**

FOŞNETUL UNEI PAGINI

Pentru mine lectura este un colț de liniște. De fiecare dată când mă simt îngheșuită de viața alarmantă pe care o ducesem zilnic, mă refugiez în cărti.

Nu toate cărțile îmi plac. Am avut o perioadă când m-am supărat pe cărți, le luam de la bibliotecă, nici măcar nu le deschideam și le duseam înapoi. Mă bucur că am revenit... Mereu mi-au plăcut cărțile franceze sau

cu problemele vieții este *Leagănul pisicăi* de Kurt Vonnegut – un roman care se citește ușor. Nu vreau să dezvăluи multe despre el, doar că un lucru aparent simplu poate schimba un întreg destin, iar dacă ascunzi ceea ce simți și eziți în acțiune, nu vei avea niciodată ceea ce îți dorești. E cu adevărul un roman special pentru mine. Îl recomand tuturor.

De fiecare dată când citesc, mă bucur. E un sentiment unic să ții o carte în mâna și să te delecezi cu fructul cunoștinței. Cititul, în maniera lui clasice, devine din ce în ce mai rar. Nimic pe lume însă nu se poate compara cu foșnetul unei pagini, atunci când este întoarsă, sau cu miroslul unic al cărților.

**Nicoleta GUȘTIUC, cl. a IX-a,
Complexul Educațional
Cotul Morii, Hâncești**

O BOALĂ FĂRĂ ANTIDOT

Jn trecut, părintii și bunicii noștri alergau pe câmp, se jucau de-a baba-oarba, de-a v-ași ascunselea, șotron și toată ziulica stătea afară. Azi copii și adolescenții sunt obsedati de gadgeturi, deoarece e mult mai bine să stai comod în fotoliu și să faci un efort virtual în schimbul efortului fizic.

Sub influența acestei urgii, ei au uitat de plăcerea țopăitului în băltoace, a dansului în ploie și de făcutul plăcintelor din noroi.

Jocurile sunt ca o iluzie: crezi că îți marinezi creierul în smoală cinci minute, dar, de fapt, l-ai marinat cinci ore. Cineva mi-ar putea reproşa că fără telefon nu există viață sau că telefonul este viață lui, dar eu cred că viață este scurtă și trebuie să ne trăim clipa prin realizări concrete și fapte bune, nu prin construirea caselor în Minecraft.

Boala secolului XXI nu are antidot. Ea poate fi tratată doar dacă conștientizezi gravitatea lucrurilor. Vă invit să ascultați această prescripție medicală și să economisiți bateria smartphone-ului, astfel evitând apocalipsa zombilor pe TERRA!

**Maria MOLOŞNIC, cl. a VI-a
LT P. Rareş, Durleşti,
mun.Chișinău**

NINSORI ABUNDENTE

**Taisia TALPĂ, cl. a X-a
Liceul de Arte Gr. Grigoriu, Căușeni**

engleze din sec. XIX. Farmecul lor nu încetează să mă cucerească.

Prima carte pe care am simțit-o cu adevărul, de parcă eram chiar eu acolo, pe lângă personajele distinse ce se frâmântau

VORBE PE LA SPATE

CHESTIONAR

1. Ce părere ai despre bârfe?
2. Cine, după părerea ta, bârfește cel mai mult: fetele sau băieții?
3. Dar tu ai fost vreodată vorbit(ă) pe la spate? Cum ai procedat?
4. Urmărești bârfele din mass-media?
5. Care crezi că sunt cele mai populare teme pentru bârfe?
6. Îți se întâmplă să bârfești?
7. Crezi că bârfa este un păcat?
8. După părerea ta, din ce motive bârfește lumea?
9. Atunci când două persoane o vorbesc pe a treia doar de bine, crezi că aceasta poate fi numită bârfă?
10. Crezi că unele bârfe pot avea avantaje?
11. Cunoști proverbe sau maxime despre bârfe?

GESTUL SUFLETULUI NOBIL

Este greu să vorbim astăzi despre bunătate. Să vorbim, dar și să descoperim în oameni. În timp ce unii o consideră un defect, iar alții – o calitate, bunătatea rămâne o temă inepuizabilă.

Chestionarul din numărul 10 curent, *Bunătatea din noi*, a invitat cititorii revistei noastre să mediteze asupra acestui subiect. Ca de fiecare dată, am primit mai multe răspunsuri ingenioase.

2. Bunătatea unui om pornește de la cei șapte ani de-acasă, de la educația din școală și depinde mult de societatea în care trăiește.
5. Pentru mine, un exemplu de bunătate este Dumnezeu.
6. Un gest frumos, după părerea mea, pe care l-am văzut recent, a fost din partea unui micuț, care ținea ușa clasei, pentru ca să între profesorul. O faptă bună făcută de mine a fost, de exemplu, atunci când i-am dus unei bătrâne o găleată cu apă până acasă și i-am aranjat lemnele tăiate.
7. Am participat la un act de caritate organizat în școală. Am donat bani pentru o fetiță care avea nevoie de ei urgent, pentru o intervenție medicală.
10. Un personaj care m-a impresionat mult este fata moșneagului din povestea *Fata babei și fata moșneagului* de Ion Creangă.
12. Fii bun ori de câte ori este posibil. Întotdeauna este posibil; Nu fi tu însuși, fii cineva puțin mai bun; Cineva care face lucruri ce contează nu se oprește, de obicei, pentru a le număra.

**Teocista COLȚA, cl. a VIII-a
Cărpineni, Hâncești**

5. Pentru mine, sora mea este un exemplu de bunătate, datorită pozitivismului ei și dragostei sale față de oameni.
7. În fiecare an, la sărbătorile de Crăciun, în liceul nostru se organizează Caravana de Crăciun. În cadrul acestei acțiuni, la care particip și eu, se adună haine, rechizite, produse alimentare și sunt donate celor care au nevoie de ele.
12. O vorbă bună e că o zi de primăvară.

**Mihaela MITCO, cl. a VII-a
Cușmirca, Șoldănești**

1. Bunătatea este o calitate pozitivă caracteristică oamenilor dănci, înțelegători, prietenoși.
8. La școală discutăm despre bunătate la orele de educație civică și la cele de dezvoltare personală.
9. Eu cred că trebuie să fii bun într-o anumită măsură, deoarece unii oameni se folosesc de generozitatea ta.
11. Ion Druță și-a intitulat opera *Povara bunății noastre* astfel, deoarece a fi bun cu ceilalți este greu.

**Dumitrița CHIRIȚA, cl. a VI-a
Ignăței, Rezina**

Așteptăm răspunsurile voastre în decurs de 20 de zile de la apariția revistei. Autorii celor mai interesante răspunsuri la chestionar vor fi desemnați și premiați în numărul 12, 2020.

Teo CHIRIAC

S-a născut pe 29 mai 1956, în Coșernița, Florești. Este licențiat al Facultății de Filologie a USM (1979). Activează la Radioul Public, Editura Hyperion și Revista literară. Este vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova.

Volume de poezie: *Lucrare de control*, 1987; *Salonul 33*, 1989; *Critica irațiunii pure*, 1996; *Monstrul Sacru (Scările lui Teo)*, 2009; *Cer lângă Cer*, 2011; *Sufletul meu de până la Big Bang*, 2016; *Fricțiunea dintre totul și nimic (Teofanii în format A4)*, 2019.

ISTORIA, METAFORA ȘI PLUTONIERUL

Nu! strigă istoria
pusă la zid

Plutonul de execuție
stă cuarma la picior și
așteaptă
ordinul plutonierului

Nu nu! – strigă istoria
pusă la zid

Plutonul de execuție
stă cuarma în cumpănă și
așteaptă
ordinul plutonierului

Nu nu nu! – strigă istoria
pusă la zid

Plutonul de execuție
stă cuarma la ochi și
așteaptă
ordinul plutonierului

Nu nu nu nu! – strigă istoria
pusă la zid

Inspirat, plutonierul se apropie
și îi acoperă istoriei față
cu o metaforă

CU DIAMANTUL PE STICLĂ

Craniul este forma coerentă creierul este conținutul
incoerent impactul abrupt și violent dintre omul de sticlă și
zidul realității transparente dă naștere strigătului
de durere

Ecoul strigătului de durere devine gândire expresivă
textul este imaginea săngelui țășnind din gură ca un havuz
viscerelor străvezii împrăștiindu-se peste limitele zidului
oscilatoriu

Total se întâmplă aproape simultan în prezență și cu
participarea inimii de sticlă în care stă Dumnezeu și gravează
ceva cu un diamant

CÂNTECEL DE ADORMIT MOARTEA

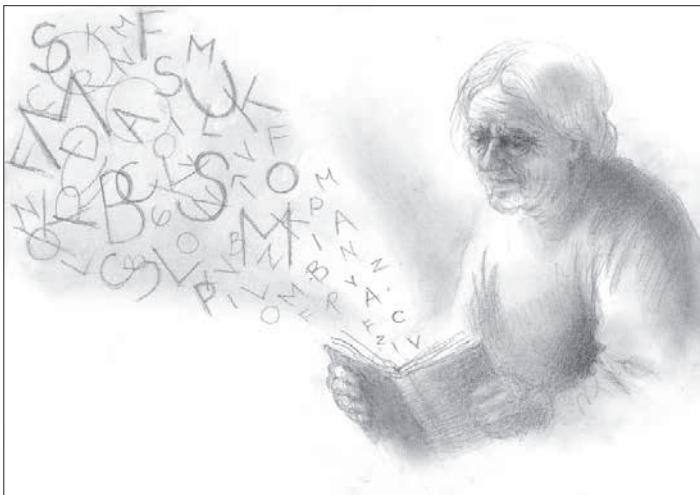
A fost frumos și fost adevărat și fost bine
citatul și răscitatul cărților mi-au mâncat tinerețea
Din opera lui T.S. Eliot preferam *Oamenii goi de sine*
în traducerea strălucitului eminescolog român Petru Cretă
A fost frumos și fost adevărat și fost foarte bine
citatul în stele îmi va mâncă bătrânețea

Va fi bine va fi frumos va fi adevărat
Diamantele ploii se vor împrăștia pe asfalt
Luna își va pune masca de aur a soarelui cu dinți
pe de-asupra grotelor de lumină devoratoare de sfinți
Va fi bine va fi frumos va fi foarte adevărat
Din ochii mei va curge albastru cristalizat
la vederea grotelor de lumină împodobite
cu raze-stalactite cu raze-stalagmite

Este adevărat este bine este frumos
Îngerii cântă sufletele zburdă zeii se veselesc
la cartea din mâini și cartea plutește – nu cade jos
Este adevărat este bine este îngrozitor de frumos
precum căluza lui Tarkovski prin zona memoriei rătăcesc
strigând – cutremurat – la fiece pas: „Îmi amintesc!
îmi amintesc!! îmi amintesc!!!“

FRUMOSUL

Violeta ZABULICĂ

Când ieșea Frumosul în față se trezeau sufletele adormiților

Când predica Frumosul se cutremurau demonii extazului

Când șoptea Frumosul sclipeau stelele înfloareau rozele

Când tăcea Frumosul se strecurau umbrele fantomele fantasmele

Când murea Frumosul plângneau toți îngerii milei

Frumosul a iubit-o sincer pe urâta satului

Când o iubea – frumusețea lui atingea perfectiunea sublimul

OBSCURUL

Eu sunt obscurul

Sunt sumbrul neclarul confuzul

Sunt marele consumator de lumină creată și necreată

Sunt apreciatorul evaluatorul prețuitorul

întâmplărilor luminoase care așteaptă să fie privite cu sentimente de uimire de încântare de grătie

Precum fata frumoasă și oarbă ce așteaptă așteaptă la fereastră

pentru a fi văzută de crinul înflorit

Precum steaua ce răsare și tremură tremură în lumi îndepărтate

pentru a fi văzută de poetul visător

Precum bătrâna evlavioasă rugându-se rugându-se în chilioara ei

pentru a fi văzută de bunul Dumnezeu

Eu sunt obscurul

Sunt sufletul gol întunecat tenebros

Fără mine lumina ar fi o ruină căzând pe altă ruină

Fără mine Iluminarea ar fi de prisos

POEMUL CIVILIZATOR

El era un poem plin de sine un poem plin de sens

Mulți îl tratau cu dispreț și suspiciuni aberante:

el e un poem ermetic

un poem greu de înțeles

De ce tocmai el a fost trecut primul pe curat?

De ce tocmai el să stea în precjma Elegiei erotice?

Doamne de ce tocmai el

e titularul acestei cărti?

Cineva a băgat căutul în inima poemului

El s-a târât multă vreme de pe o pagină pe alta de pe o pagină pe alta lăsând în conștiințele lor o dâră ermetică de sânge

Pe la pagina 32 sau 33 îl părăsiră ultimele cuvinte

deasupra lui se așternu o linie infinită imaculată

strivindu-i trandafirul roșu

de la butonieră

Cartea cu coperte de lemn-câinesc (*ligustrum vulgare*)

a fost bătută în cuie și înmormântată cu mare pompă

literară

în subteranele jilave

ale Bibliotecii naționale

Oh sufletul lui zburând la cer ca un punct luminos

a spart toate tiparele vechi toate stelele de hârtie

dar în ziua a treia

poemul

n-a mai vrut

n-a mai vrut să învie

INTERNETUL: FLORI ȘI SPINI

Jinformația este oxigenul timpurilor moderne, nota Ronald Reagan. Într-adevăr, fără a fi conectat la un flux informațional, nu poți trăi plenar, nu te poți manifesta în plină măsură, nu poți obține rezultatele pe care îți le dorești. Ce surse informaționale preferă și cum le folosesc ne-au relatat elevii cl. a XI-a de la LT M. Basarab din Basarabeasca.

Cristina LUPAŞCU: Folosesc Internetul, fiindcă este creierul secolului XXI. Asociez Internetul cu trandafirul, căci are o parte pozitivă și una negativă. Noi alegem floarea, nu spinii!

Antonina ȚARANU: Ador Internetul, deoarece este cea mai rapidă și mai eficientă sursă de informare. Spre exemplu, la engleză utilizez skyeng, privesc filme în engleză și asta mă ajută foarte mult. La istorie mă informez din Wikipedia.

Vladislava CEAUŞ: Vreau să știu tot ce se întâmplă în țara mea și în lume. De aceea caut pe Internet informații din domeniul politicii. Mă informez și din cărți, întrucât ele sunt o sursă sigură.

Renata VESTE: Balansez între Internet și bibliotecă. De fapt, cărțile pot fi citite și în format electronic.

Vladimir EŞANU: Important este să accesezi informație verificată. Nu-mi place televizorul, care deseori e aservit anumitor grupări politice.

Valentin SECRIERU: Sistemul de căutare Google îmi oferă informații din lumea sportului și pe alte teme. Urmăresc site-uri propice dezvoltării, verificării propriilor cunoștințe prin diferite teste.

Daniel COJOCARU: Nu neglijez sfaturile părintilor, istoriile din viața bunicului, mesajele educative ale profesorilor. Nu îmi este străin nici Internetul.

Vlad URSU: Îmi place Wikipedia, deoarece prezintă informația succint și clar. Mă și inspiră când sunt în criză de idei. Urmăresc nu numai știrile, dar și opiniile marilor gânditori și filozofi.

Vladimir STOG: Procesul informării pe Internet este mai rapid și mai ușor decât în cazul cărților. Aici pot comunica, viziona videoclipuri informaționale, dar și citi lucrări literare.

Cătălin VITAN: Când am nevoie de o informare rapidă despre o situație, apelez la părinți, dascăli, prieteni mai în vîrstă. Aceștia mi-o oferă structurat și simplu.

Angelă MATEI: Internetul îmi pună la dispoziție cărți electronice pe care nu le pot găsi în altă parte. Nu uit nici de biblioteca școlară. Procesul lecturii cărților pe suport de hârtie este re confortant pentru mine.

Pentru NOI – Leo BORDEIANU
Basarabeasca

DULCEA MEA COPILĂRIE

Jn lume a fost scos de sub tipar un număr neimaginat de mare de cărți, una mai utilă decât alta. Dar cine oare nu visează să scrie o carte? Am îndrăznit să-i întreb pe elevii clasei a VII-a de la GM D. Matcovschi din Vadul-Rașcov, Șoldănești, dacă își doresc să scrie o carte și despre ce anume. Iată o parte dintre răspunsurile lor:

Dumitrița PĂDURET: Pe planeta noastră locuiesc miliarde de oameni. Cred că fiecare dintre noi este curios să știe cu ce aspirații trăiește lumea pe acest glob.

Sorin SÎRBU: Aș scrie o carte despre bogăția umană dintr-o mare bibliotecă.

Nicoleta GROZA: Eu aș scrie o carte despre Republica Moldova, despre rădăcinile, bogățile spirituale și materiale ale acestui neam.

Daniela REZENEAN: Aș scrie o carte despre scriitori: cum apare o idee sau alta, despre eforturile pe care le depun pentru creație și, de ce nu, cât de cuminți au fost ei în acea perioadă...

Rădu GAVRILIȚA: Vreau să

scriu despre viitorul meu și al țării mele, așa cum mi-l imaginez eu.

Cristian VELIȘCO: Cu toate că sunt nenumărate cărți despre animale, eu aș mai scrie una, fiindcă îmi plac mult viețuitoarele.

Liliana GAVRILIȚA: Aș scrie o carte despre casa părintească și familia mea.

Violeta JOSAN: Ar fi binevenită o carte despre viața și activitatea consăteanului nostru, poetul și dramaturgul Dumitru Matcovschi, care a dus faima localității noastre în toată țara.

Daria MACIUCA: Mi-aș dori mult să scriu despre dulcea mea copilărie, plină de momente hazlii, despre bunicii mei, despre școală și, desigur, despre profesorii noștri,

care au educat viitori miniștri și parlamentari, medici și profesori, agronomi și șoferi...

Valeria RÖTUNDU: Aș descrie cu lux de amănunte copilăria mea fără de părinți.

Ion VOROTILO: O carte despre baștina mea, cu oameni diferiți, dar cumsecade, despre faptul trist că, din an în an, numărul locuitorilor noștri e în descreștere. Desigur, aș descrie minunata natură din preajma satului și despre bătrânumul Nistru, care atinge meleagurile localității noastre și care a fost martorul la atâtea și atâtea evenimente plăcute și mai puțin plăcute.

Pentru NOI – Valeriu TUDOR
Vadul-Rașcov, Șoldănești

CUVINTE CARE DOR

Nu neapărat loviturile fizice sunt cele care rănesc cel mai mult. Dacă am conștientizat fiecare cât de des o facem cu ajutorul cuvintelor... De multe ori, spunem tot ce ne trece prin minte, neglijând efectul vorbelor noastre negândite, care sunt în stare să lovească, să doară.

Am rugat elevii clasei a IX-a din GM V. Dumbravă, Ciorești, Nisporeni, să-și amintească o situație în care au aruncat un cuvânt, pe care nu și-ar fi dorit să-l spună vreodată.

Constantin GUȚU: I-am spus odată unei fete că nu-mi place de ea și că nu doresc să o mai văd. Acum nu aş mai spune acest lucru niciunei fete, deoarece ele sunt niște ființe sensibile.

Maria GULICA: Fiind supărată într-o zi pe sora mea, i-am reproșat că nu voi mai avea nevoie de ajutorul ei. Regret și acum cele

involuntar părinților mei în timp ce mă certam cu ei. Realizând apoi că părinții mei nu meritau astfel de vorbe grele, am regretat mult. Îi iubesc mult și acum soluționăm problemele pașnic.

Daniela TETCU: Recent, am avut o neînțelegere cu bunica mea. Fără să-mi dau seama, i-am reproșat că m-am săturat de ea.

de faptul că ei mă certau, le-am spus că sunt responsabil de faptele mele și nu vreau să mă învețe ei cum să procedez. Regret foarte mult cuvintele aruncate fără să judec. Fără părinti aş fi un nimeni.

Sanda MÎRZA: I-am spus unei prietene că regret relația noastră amicală. Dar am conștientizat îndată că am greșit.

Maricica TRIBOI: Fără să-mi dau seama că vorbesc cu părinții mei, am folosit niște expresii vulgare. Bineînțeles, am primit o pedeapsă pe măsură. Totodată, m-am corectat și acum am grijă de vocabularul meu.

Livia ARMĂSARU: Într-o situație tensionată, i-am spus tatălui meu o vorbă pe care nu mi-aș fi dorit să spun. Nu gândeam împede, iar acea frază a fost pentru el ca o lovitură. După ce am analizat la rece gestul meu, mi-am

dat seama de greșeala pe care am făcut-o. Ce bine că tata m-a înțeles!

Valerie VOLONTIR

ÎN LOC DE RĂSPUNS

spuse, deoarece știa că niciodată nu m-aș descurca fără ea.

Evelina DOMENTII: Singurele cuvinte pe care nu aș fi vrut să le spun vreodată sunt „te urăsc”. Aceste cuvinte le-am spus odată

Chiar dacă m-a iertat, îmi pare extrem de rău, iar greșeala mea nu se va repeta niciodată.

Ion LUCA: S-a întâmplat să le spun odată părinților mei că nu mai am nevoie de ei. Nemulțumit

Pentru NOI – Valeria PRODAN
Ciorești, Nisporeni

VENI, VIDI, VICI

ETAPA a IV-a

I. Identifică în textele de mai jos cuvintele care aparțin câmpului lexical al timpului, plasează-le în câte un enunț:

Coridor de ore, timp pierdut.
Frunze zburătoare, ţări de toamnă.
Străzile pe care am trecut
În gâtlejul amintirii se răstoarnă.
Trec secundele gravide; nasc urlând
Picături de ploaie repetitive,
Vorbe ce s-au spus, își caută guri
Să se lase în peretii lor pictate.
Bate-o oră sus, dar până ajunge
Sunetul la creier, se-nșerează.
Dorm pavilioanele urechii, fuge
Pe timpane o stafie trează.
(Douăsprezece noaptea, cu dor – N. Stănescu)

II. Identifică ce tip de greșală de exprimare este vizată în următoarele exemple: *urmează următorul invitat, a rămas și n-a plecat, bărbatul tot bărbat, legea-i lege pentru toți, există oameni și oameni, averse scurte de ploaie, datoria e datorie, să vă fie casa casă, să vă fie masa masă*. Care dintre ele sunt admise și în ce contexte?

III. Enumeră și exemplifică cel puțin două moduri de a face complimente sincere unei persoane.

IV. Redactează un microeseu în 5-8 rânduri, în care să dezvăluи cine este pentru tine omul care seamănă lumină și de ce (aducând cel puțin trei argumente).

Așteptăm răspunsurile voastre timp de 20 de zile de la apariția revistei.

Răspunsurile corecte la etapa I:

I. Familia lexicală a cuvântului *copil*: *copilă* (sb.), *copilandru(ă)* (sb.), *copilandric(ă)* (adj.), *(ne)copilăros(oasă)* (adj.), *(ne)copilăresc(ească)*

(adj.), *copilaș(i)* (sb.), *copiloī* (sb.), *copilărie* (sb.), a *copilări* (verb), *copiliță* (sb.), *copilărește* (adv.), *copilărit* (sb.), *copilarc* (sb.). etc.

II. Variantele corecte ale enunțurilor:

a. Deși, uneori, admite vreo greșală, să nu-l pedepsești.

b. Nu știa că mama lui s-a angajat la serviciu în aceeași școală.

c. A finalizat primul teza, dar mai avea unele întrebări.

III. Sugestia poetică a substantivului nearticulat *codri*: Prin epitetul metaforic *codri de aramă* se evidențiază vastitatea, veșnicia și vigoarea codrilor, dar și imprecizia locului desfășurării acțiunii, imprimând o nuanță de basm, unde nu se cunoaște cu exactitate locul și timpul, punându-se accentul pe spațiu – codrii toamna fiind deosebit de frumoși. Astfel li se conferă o notă de mister în plus. Poetul a utilizat pluralul nearticulat al substantivului *codri* și pentru că a respectat măsura de 15 silabe și ritmul troaic.

IV. Ce este *dorul*? Această întrebare are atâtea răspunsuri și, totodată, niciunul, fiindcă dorul nu poate fi definit, a defini însemnând și limita. Unii explică dorul ca pe un sentiment de apăsare sufletească, dar în viziunea mea, dorul este o notiune mult mai vastă. Este amintirea a ceea ce a fost și speranța a ce nu mai este; focul în care ard speranțele, dorințele, durerile, cenușa ce rămâne reprezentând amintirile: dorul este heraldul inefabilului românesc. De fapt, dorul nu poate fi explicat, poate fi doar trăit!

Nicoleta VORNICESCU
Lozova, Strășeni

Punctajul participanților la etapa I:

35 de puncte au acumulat: Nicoleta VORNICESCU (8,8,10,9), Lozova, Strășeni; Sabina AGAPI (10,8,8,9), Selemet, Cimișlia; Andreea COTOROBAI (9,8,8,10), Corjova, Criuleni; Mihaela ZAMĂ (8,9,8,10), Cobani, Glodeni;

Continuare în pag. 25

SOL LUCET OMNIBUS

ETAPA α IV-α

1. De ce unele specii de animale sălbaticice din mediul natural au un număr mare de paraziți, însă la alte specii, dimpotrivă, există foarte puțini paraziți?

2. Care sunt factorii ce facilitează conducerea sevei brute spre frunze?

3. Considerați acțiunea pe care o desfășoară descompunătorii similară cu cea a saprofagilor? Argumentați răspunsul cu exemple.

Așteptăm răspunsurile voastre timp de 20 de zile de la apariția revistei.

Răspunsurile corecte la etapa I:

1. Albinele își mențin în cuib temperatura, care este optimă pentru o dezvoltare normală. Temperatura stabilă este menținută de albinele lucrătoare prin diferite mecanisme de control. Albinele lucrătoare cresc temperatura coloniei prin izometrie, contracția mușchilor toracici pentru producerea căldurii. Albinele lucrătoare măresc eficiența transferului de căldură prin apăsarea toracelor încălzite asupra capacelor și peretilor celulelor cu puiet căpăcit. La scăderea temperaturii, albinele muncitoare își aranjează aripile pentru răcirea coloniei și, în același timp, împrăștie apă sau nectar diluat, pentru a induce răcirea prin evaporare. O altă componentă a microclimatului din interiorul stupului este umiditatea aerului, de asemenea, instabilă și dependentă de temperatura, umiditatea atmosferică și intensitatea cu care se desfășoară procesele vitale în corpul albinelor, de cantitatea de apă conținută în hrana lor etc. Apa le este necesară atât primăvara, cât și vara, mai ales atunci când temperatura din interior crește atât de mult, încât ea nu mai poate fi redusă numai prin ventilație sau când albinele sunt silite să consume o hrana foarte concentrată (cu cât concentrația zaharurilor în hrana albinelor este mai mare, cu atât este mai mare și consumul de apă). Apa este adusă în stup de un detașament de „albine-sacagii”, care o predau, în schimbul unor picături de miere, lucrătoarelor din stup.

În interiorul termietierei există un complicat labirint de camere și tunele. Această metropolă agitată mai este dotată și cu un sistem eficient de canalizare, cu

ventilație și chiar cu aer condiționat. Aerul cald ieșe prin partea de sus a termietierei cu ajutorul unor ferestre de ventilație. Aerul proaspăt intră prin partea de jos. Răcirea suplimentară se realizează printr-un sistem simplu de vaporizare: termitele stropesc pereții cu apă scuipând pe ei. Pe măsură ce apa se evaporă, ea răcește aerul, asigurând astfel ventilația. Fiind poziționate în mod strategic la baza mușuroiului, gurile de ventilație permit aerului proaspăt să intre, împingând aerul cald, viciat afară prin vârful mușuroiului. Aerul mai rece intră printr-o încăpere subterană, după care circulă prin coridoare și camere. Termitele închid sau deschid gurile de ventilație, după cum este nevoie, pentru a regla temperatura din mușuroi. Este foarte important ca în interiorul mușuroiului să se mențină o temperatură constantă, încrucișând termitele îngrijesc adevărate grădini de ciuperci, care reprezintă principala lor sursă de hrana. Temperatura și umiditatea creează condiții prielnice și pentru creșterea fungilor.

2. Multe plante erbacee (ceaiul-lui-Ioan [*Epilobium angustifolium*], rogozul [*Carex arenaria*] etc.) și mușchii cresc, de asemenea, în grupuri strânse. Cum pot apărea astfel de grupări și ce beneficii pot avea aceste plante de la un astfel de mod de viață?

Se pot forma grupări strânse de plante:

– ca urmare a înmulțirii vegetative (de exemplu, rizomii de rogoz dau numeroși lăstari-fice în formă de colibă);

– în timpul populării habitatelor degradate, unele specii apar primele și apoi predomină în acest loc (de exemplu, *Epilobium angustifolium* populează adesea locurile defrișate și mlaștinile desecate);

– în zone inaccesibile altor plante (de exemplu, mușchii se pot așeza pe pietre, trunchiuri de copaci etc., *Salicornia* formează tufișuri pe coastă, deoarece poate rezista la niveluri ridicate de salinitate);

– într-un anumit anotimp, când concurența este slăbită (de exemplu, multe plante efemere formează aglomerări la începutul primăverii, iar apoi părțile lor aeriene dispar);

– în cazul germinării semințelor în apropierea plantei mature;

– în agrocenose.

Avantajele acestui mod de viață pot fi următoarele:

– cu o acumulare densă de plante dintr-o specie, germinarea semințelor speciilor concurente este

Continuare în pag. 31

ARTA M-A ALES PE MINE

DE VORBĂ CU ARTISTUL PLASTIC VALENTINA RUSU CIOBANU

S-a născut pe 28 octombrie 1920, la Chișinău. În anii 1938-1940 studiază la școala de Arte din Chișinău, ulterior - la Academia de Arte Frumoase din Iași (1941-1944). În 1947 a absolvit școala de Arte Plastice *I. Repin* (azi Colegiul Republican de Arte Plastice *A. Plămădeală*) din Chișinău.

Primele lucrări ale Valentinei Rusu Ciobanu au apărut în anii '50, prezentând linia tradițională: *Fată cu urciorul*, *Fată la fereastră*, *La bal mascat*, *Tinerete* etc. Se afirmă cu compoziția *La joc*. S-a implicat în domeniul scenografiei, realizând decorurile la spectacolele: *Radu Ștefan, întâiul și ultimul* de A. Busuioc (Teatrul Luceafărul din Chișinău), *Păsările tineretii noastre* de I. Druță, montat la Teatrul Mic din Moscova, s.a.

A expus lucrări personale la Muzeul Național de Artă al RM, la Centrul C. Brâncuși, la Biblioteca Națională. Participă la expoziții de grup în străinătate.

Laureată a Premiului de Stat al RSSM (1974), Maestru Emerit al Artei din RSSM (1980), Artistă a Poporului (1985). În 1996 este distinsă cu Ordinul Republicii, iar în 1998 obține Premiul Uniunii Artiștilor Plastici pentru întreaga activitate. În 2009 i s-a decernat medalia *Dimitrie Cantemir* a Academiei de Științe a R.M. În anul 2010 i se conferă titlul de Cetățean de onoare al orașului Chișinău.

— Stimătă Valentina Rusu Ciobanu, e pentru prima dată când stau de vorbă cu o persoană care are 99 de ani. Am emoții...

— Bine ai venit.

— Aveți o biografie de creație impunătoare și impresionantă. Ce sentimente vă copleșesc când vă uitați la anii care au trecut?

— Văd lumină. Am uitat lucrurile triste. De fapt, nu vreau să călătoresc în trecut... Toți cei de-o vîrstă cu mine s-au dus, nu mai sunt... Nu e simplu...

— M-a impresionat îndeosebi seria de portrete ale scriitorilor și artiștilor.

— Mi-a plăcut să fac aceste portrete: E. Lotcanu, I. Druță, D. Fusu, Gr. Vieru, A. Busuioc, I. C. Ciobanu, V. Malev, A. Lupan... Era o plăcere să stai în liniștea atelierului și să-i descoperi pe fiecare în parte.

— Lucrarea dvs. *Fată la fereastră* (eroina lucrării e o Tânără îmbrăcată în costum național, așezată la geam, în așteptare, 1957) impresionează și azi prin prospetimea și sinceritatea sa...

— Ion Jumate, pe atunci directorul Muzeului de

Autoportret în ochelari, 1974

Arte, mi-a împrumutat un costum național, autentic, țesut la stative. Vecinii noștri aveau o fetiță căreia i s-a potrivit costumul. Cuminte și cu multă răbdare, mi-a pozat mult timp la fereastră. Era frumoasă și avea un farmec deosebit.

— Ați reușit să imortalizați frumusețea ei...

— Eu doar am așternut pe pânză chipul fetei. Totul vine din interior. Trebuie numai să te găsești pe tine în ceea ce faci. Probabil, acesta a fost primul costum național care a intrat în arta plastică de la noi. Până atunci era doar ceea ce se purta zi de zi. Această piesă vestimentară e foarte frumoasă. Mă impresionează felul în care e gândită, croită, cusută și brodată cu râuri care curg...

— Dvs. ați purtat ie?

— Am avut un costum popular foarte frumos. L-am îmbrăcat și la o conferință la Kiev, în anul 1964. Toți erau în costume oficiale, la cravată, doar eu cu ie.

— În acea perioadă să mergi pe calea artei era un lucru ieșit din comun...

— Arta m-a ales pe mine și eu îi mulțumesc.

— Ați avut parte de profesori deosebiți: Corneliu Baba, Alexandru Plămădeală, Auguste Baillarye, Ivan Hazov...

— Sper că le-am făcut cinste profesorilor care m-au învățat.

— Când erați copil, desenați?

— Am avut un frate mai mare cu nouă ani decât mine, Victor. El de mic își dorea să devină pictor. Datorită lui am îndrăgit pictura. și unchii mei pictau.

— Ce amintiri păstrați din copilăria dvs.?

— Locuiam în partea veche a orașului, lângă biserica Sf. Ilie, care se numără printre cele mai vechi din Chișinău... a fost demolată. Acolo se făceau niște cununii extraordinare. Noi, copiii, aflam din timp despre ele, ne duceam la biserică și ne uitam că la un spectacol frumos... Domnișoarele de onoare erau în rochii lungi. Dacă mirele era militar, atunci el și vorniceii purtau uniforme. Când ieșeau din biserică, făceau un pod de flori.

— Vă rog să ne povestiți puțin despre părintii dvs.

— Mama mea se numea Marite, s-a născut în nordul Lituaniei. Pe tata îl chemă George Rusu Ciobanu, născut la Chișinău. Părintii s-au întâlnit la Tbilisi, în Georgia, unde tată își făcea serviciul militar, s-au căsătorit și s-au întors în Chișinăul vechi, pe malul Bâcului.

— Fetele au o relație mai deosebită cu mama.

— Mama cântă frumos. Îmi amintesc bine cum făceam împreună păpuși. Erau atât de frumoase! Pe atunci în magazine se vindeau căpșoare de păpuși din faianță. Cumpăram câte unul și din cărpe îi făceam corpul. Apoi îi coseam haine. Mama ne cosea și nouă rochiile.

— Ce sfaturi ale părintilor v-au călăuzit pe parcursul vieții?

— Unul dintre ele este să te ţii de cuvânt, orice s-ar întâmpla. Și să spui adevărul. Eu spun ceea ce gândesc, deschis, în față. Îmi place corectitudinea. Mama m-a influențat, mi s-a transmis codul ei de conduită.

— Ce amintire despre bunica dvs. nu a șters-o timpul?

— Bunica Maria (după tată) era credincioasă și mă lua la biserică. De sărbători se ducea la Sfânta Liturghie la Mitropolie. Eram micuță, îmi plăceau icoanele, la intrare era un robinet și o cănuță cu care beam apă.

— Cum petreceai sărbătorile de iarnă în copilărie?

— Venea colindătorii dis-de-dimineată. Ne trezea clinchetul de clopoței. Așa frumos cântau! Ne duceam la cinema. De sărbători arătau filme mai deosebite. La cinematograful *Orfeu* rulau cele mai noi pelicule: americane, franceze, italiene... Erau atât de interesante, încât sedeam câte două, trei proiecții.

Aveam o pușculiță, de obicei, o pisicuță. Când venea cineva în ospite, le prezentați pușculiță și ne punea cățiva bănuți. Atunci bănuții aveau valoare. Adunam până la vacanța de Crăciun, ca să putem merge la cinema. Biletele erau scumpe.

— Sunteți orășeancă din talpă.

— Sunt orășeancă de câteva generații. Am făcut cunoștință cu regretatul meu soț, Glebus Scainciuc, la școala de pictură și ne-am căsătorit la sfârșitul războiului.

— Cum ați reușit să păstrați casa în care locuți acum?

— Casa a construit-o în cartierul Sf. Vineri tatăl soțului meu, Vasile Scainciuc, și a păstrat-o așa cum se găsește, doar că a mai reparat-o pe ici-colo. A fost concepută și fi comodă, modestă și încăpătoare. Mereu mi-am găsit aleanul acasă. Socrii mei aveau o sensibilitate aparte. Erau credincioși, milostivi, cu rădăcini adânci. Ei aveau grija casei. Soacra Elena gătea foarte gustos. Așa că eu și Glebus ne dedicam creației.

— Tinerețea are mai multe dorințe îndrăznețe...

— Îmi doream o bicicletă. Aveam nevoie de una specială, fără cadru și după statura mea. L-am rugat pe cununatul meu Wladik să-mi facă rost de una și să spună că-i și lui, ca să nu râdă lumea de mine. Dar

minciuna are picioare scurte... Mi-a găsit una perfectă. Puteai să mergi pe ea și în rochiță, pantalonii abia începeau să apară. Glebus nu era ahtiat. Mă duceam la părinți cu bicicleta, îmi era dor de ei și de sora mea mai mică. Mi-am pus la spate un portbagaj și o pernă și îl purtam pe Lică cu mine. Tot așa până a crescut și îi ajungeau picioarele jos. Pe la 15 ani i-am luat și lui o bicicletă. Una arătoasă.

— Ați fost printre primele femei pe bicicletă?

— Cred că unica, mai târziu și sora mea a urcat pe bicicletă, apoi – Eleonora Romanescu. Era o plăcere să te plimbi pe ulicioarele întortocheate ale orașului vechi...

— Cum ați rezistat, fiind trei artiști în casă?

— Fratele meu era pictor, soția lui, la fel, eu m-am căsătorit cu un pictor și Lică de mic zicea că-i pictor. Era o atmosferă creativă!

— Ce preocupări au nepoatele dvs.?

— Sunt aproape de pictură, dar departe de mine. Una e în America și e arhitect. Ceaalaltă e în Franță. Mă bucur că și-a numit una dintre fiice în cinstea bunicii mele (după mamă) – Doroteea. E atât de plăcut. Ea face pictură aplicativă.

— Niciodată nu v-ați plătit de pictură?

— Pictura este domeniul în care am trăit, am experimentat, m-am bucurat. Nu am cunoscut odihnă, dar nici oboseală.

— Cum a fost colaborarea dvs. cu Teatrul *Luceafărul*?

— Actorii de la *Luceafărul* erau tineri și talentați, reveniți acasă după studiile din Moscova. Jucau cu dăruire maximă. Spectacolul *Radu Ștefan, întâiul și ultimul* de A. Busuioc a fost un mare succes. Era o comedie cu multă profunzime. Sala era plină de fiecare dată. Intrau și fără bilete, stăteau pe trepte. Eu am făcut scenografia, cred că mi-a reușit să redau atmosfera acelor timpuri, să deschid orizontul cu palatul domnesc în prim-plan.

— Probabil, păstrați lucrări pe care le-ați pictat acum 70 de ani.

— Unele lucrări, privite de la distanță anilor, te atrag uneori mai puțin. Altele le redescoperi și te bucuri. În fiecare poți găsi ceva deosebit. Acum, visez căteodată că pictez și mi se strică pictura. Mă trezesc cu un gust amar! Alteori lucrările din vis sunt atât de frumoase: culori, lumină, vibrație...

— V-ați învrednicit de titluri înalte. Ce semnificație au ele pentru dvs.?

— Toate sunt binevenite. Mai aproape de suflet îmi este titlul Cetățean de onoare al Chișinăului. E orașul în care m-am născut, am copilărit și am activat. Îmi este drag.

— Vă mulțumesc mult.

Pentru *NOI* – Iuliana SCHIRCĂ

BOTEZUL DOMNULUI

19 ianuarie

Jn suita celor 12 sărbători importante creștine se numără și Boboteaza (Botezul Domnului).

Sărbătoarea este menită să reamintească cele petrecute la apa Iordanului, înainte ca Iisus să pășească în viață publică, la împlinirea vîrstei de aproximativ 30 de ani.

Întrucât în această zi Iisus s-a prezentat pentru prima dată în lume, sărbătoarea se mai numește și *Epifanie, Teofanie, Arătarea Domnului*.

Evenimentul Botezului este descris de către toți evangheliștii. Matei ne relatează că Iisus a venit din Galileea la râul Iordan unde boteza Ioan Botezătorul, cerând să fie și el botezat. Ioan i-a zis: „Eu am trebuință să fiu botezat de Tine și Tu vii la mine” (Matei 3, 14), iar la răspunsul lui Iisus că acesta se cuvine, a fost botezat, în cele din urmă, de către Ioan. Botezul Domnului este o manifestare a celor trei componente ale Treimii: Fiul se botează în Iordan de către Ioan, Duhul Sfânt se coboară asupra lui Iisus în chip de porumbel, iar Tatăl din cer îl declară ca fiind Fiul Său.

În ajun, preotul sfîntește casele cu apă care a fost sfîntită în dimineața aceea după liturghie. Oamenii tîn post negru, până ce vine preotul, și beau întâi din această apă sfîntită. Preotul este precedat de copii îmbrăcați în camăși albe, sunând din clopoței, deschizând calea preotului și strigând *Kyrie Eleison* (Doamne miluiește).

În ziua de Bobotează, după liturghie, preotul împreună cu enoriașii face o procesiune spre un lac, râu sau vreun izvor, pentru slujba Sfintirii Apelor. Dacă este frig, se pregătește o cruce de gheăță, pentru a marca locul slujbei, și la sfârșit preotul aruncă în apă o cruce de lemn, iar feciorii satului se aruncă să o scoată, chiar dacă este ger.

CALENDAR CREȘTIN-ORTODOX FEBRUARIE

- 9 Duminica Vameșului și a Fariseului.
- 12 Soborul Sf. Trei Ierarhi: Vasile cel Mare, Grigorie de Dumnezeu Cuvântătorul și Ioan Gură de Aur.
- 15 Întâmpinarea Domnului.
- 16 Duminica Fiului risipitor. Sf. și Dreptul Simeon; Sf. Prorociță Ana.
- 23 Duminica Lăsatului sec de carne (A înfricoșătoarei judecăți).

ANI DE AUR

Eram la grădiniță, probabil, când am auzit prima dată despre cei șapte ani de-acasă. Eu pe cei șapte ani, propriu-zis, nu îi împlinisești încă și mă simțeam oarecum stânjenită și ofensată, deoarece nu puteam să mă iau de mână cu cei mai mari decât mine. Ajunsesem apoi la șapte ani și totul parcă revenise la normal, eram și eu în rândul celor educați. Apoi, pe la nouă sau zece, când am crezut că nu mai am nevoie de ei, lucrurile nu păreau deloc aşa. Cei șapte ani mă urmăreau cu îndrăzneală și atunci m-am întrebat cu sfială, dar oare până când va trebui să port în geantă acești șapte ani de-acasă și oare cât mi se va tot spune despre comportamentul frumos pe care trebuie să-l am, despre respect sau bunele maniere? Or, într-un final, am înțeles că cei șapte ani de-acasă sunt cei mai frumoși și cei mai importanți ani, sunt anii de aur ai educației unui copil.

În această perioadă, atât eu, cât și tu, dragă cititorule, am învățat de la mama, de la tata, de la bunica căt e de frumos să dăm binețe, cum să mulțumim oamenilor, căt e de important să spunem adevărul sau să oferim respect celor din jur, să fim, într-un cuvânt, oameni educați, oameni manierati.

Dacă șapte a fost dintotdeauna numărul unei continuități, să știi, dragă cititorule, că și dezvoltarea copilului într-un mediu cu valori umane se realizează continuu, precum zilele săptămânii, care vin una după alta. Si astăzi mi-aduc aminte cum stăteam pe cupitor lângă bunica și ea îmi depăna amintiri din copilaria ei. Descopeream atunci că educația a existat dintotdeauna, că cei șapte ani vor fi valabili pentru generații la rând, că bunele maniere nu-și vor pierde niciodată din veridicitate. Povara acestor ani niciodată nu va fi simțită, indiferent de vîrstă, pentru că ei vin doar cu bune pentru noi. Ei sunt cei care ne influențează formarea personalității și tot ei ne fac să fim mai frumoși la suflet și la chip.

Cu trecerea timpului, am înțeles că a avea cei șapte ani de-acasă presupune mai mult decât a ști cum să utilizezi tacâmurile și din care pahar să bei suc sau șampanie. Însă ce altceva mai explică această expresie și la ce ajută educația din primii șapte ani de viață, vom afla pas cu pas, cu multă răbdare, aşa cum spun și bunele maniere, în următoarele numere ale revistei.

Alexandru DIMITROV

care, după două încercări de a mă prinde, au cedat, iar vântul mă duse departe. După o scură călătorie, m-am lovit de un stâlp...

Bonnie se trezi. Bancnota de cinci lire stătea pe masă. De afară pătrundeau în cameră lumină rece și zilei, cățiva fulgi albi dansau încet, iar crengile negre ale copacilor, acum sănu acoperit cu mici cristale ascuțite și străvezii. Bonnie privi bancnota și deodată atrăsora se umplu de liniste și își tălmăciți visul: Ne întâlnirea oameni la care observăm doar vîrful cîstergului, în rest, tot e ascuns sub apă. Oamenii se schimbă în timp, odată ce primesc bogătie, devin zgârciți și parcă își pierd

sufletul. Bonii aduc uneori ferice, deoarece pot obține ceea ce își dorești mult, alteleori – nenorocire. Mult depinde de mâinile în care se află. Bonii ușor obținuți, ușor pleacă. Si totuși, ce sunt bonii și cum ar trebui să-i folosim?

Bonnie puse bancnota într-o cutie de pe masă și coboî pe scări. Acolo, sub brăduțul verde, o aștepta cadoul de Crăciun. Era o carte groasă cu coperta cărămidie. Fratele James și bunicul Thomas se odihneau în sfârșit, discutând la o ceașcă de cafea. Puține vizite au fost în acea zi, ară că au putut să petreacă fericită impreună.

VÂRFURI DE AISBERG

Jasmine COBZAC, cl. a X-a
LT M. Berezovschi, Chișinău

Iămîile din pragul caselor crăzau o lumină rece pe pietrelle netede. Începu să fugă spre sfîrșitul străzii, unde se află o casă mai înaltă decât celelalte. Strada părea o cărare cenușie cu lumenile palide ale lumânărilor din vîrful stâlpilor, jucând dansuri cu umbre tainice. Alergând, Bonnie deodată se opri în fața stâlpului de lângă casă și se păru că vedea fălfâind, ce se ascundea după ornamentele prăfuite al stâlpului. S-a aplecat și a prins de colț o bancnotă de cinci lire, cu liniște. Clopoțelii de la usile casei sunau supărăți la fiecare atingere, care aveau o înfățișare singularică, ornamentele lemnului strângând umbre fantastice, iar prin crăpăturile ferestrelor înghețate, se puteau observa lumișorile fine ale lumânărilor și miracolul caldelor prăjiturii de Crăciun.

Pe un drum îngust și îndepărtat venea bărbătii familiilor din pădure cu câte un brad, având crențile de un verde închis atârnate în jos, iar împrejurul lor fugenii copiilor, plini de energie. Bonnie, o fată cu părul lung și ochii verzi, cu care încerca să vădă adăvărată lume, se grăbea căsătorie, pășind cu pasii mari petrotuarul îngust. Întunericul se năpustise asupra orașului, iar construitorii o căsuță înaltă, cu

în seara de 24 decembrie 1860, frigul se săcuse stăpân peste orașul amortit. Ultimul sclipiri ale soarelui se strecuraseră după dealurile fumurii, lăsând picături aurii pe cățiva nori. Era o iarnă secretosă, lipsită de fericirea zăpezii. Vântul se simțea tot mai aspru, alungând frunzele uscate rămase pe străzile care păreau dominate de pustie-tot și liniste. Clopoțelii de la usile casei sunau supărăți la fiecare atingere, care aveau o înfățișare singularică, ornamentele lemnului strângând umbre fantastice, iar prin crăpăturile ferestrelor înghețate, se puteau observa lumișorile fine ale lumânărilor și miracolul caldelor prăjiturii de Crăciun.

Pe un drum îngust și îndepărtat venea bărbătii familiilor din pădure cu câte un brad, având crențile de un verde închis atârnate în jos, iar împrejurul lor fugenii copiilor, plini de energie. Bonnie, o fată cu părul lung și ochii verzi, cu care încerca să vădă adăvărată lume, se grăbea căsătorie, pășind cu pasii mari petrotuarul îngust. Întunericul se năpustise asupra orașului, iar construitorii o căsuță înaltă, cu

Sfîrșit

acoperișul luquiat. Avea o terasă cu măsuțe și scaunele, iar pe timpu cald, deasupra gărdului din lemn, se fixau ghivece cu floricele colorate, care împărațiau o aromă proaspătă. Cafeneaua Swon era renumită prin rețeta ei unică și atmosfera călduroasă pe care o găsea fiecare client ce venea la o ceașcă aromată de cafea.

Bonnie deschise încet ușa, mirosul plăcut de cafea stăpâneau totă camera. Își puse patonul gros în cuier și își trecu ochii prin salон. Mesele și scaunele erau curate, de un lemn strălucitor, iar pe fiecare masă se găsea un buchet alb de floricele din hârtie. Pe perete erau picturile familiei, cu toate generațiile, în această cenefă. Erau rafuri cu cafea în torbe de cânepe, legate cu câte un fir de șură împletită, iar în colțul odăii se înălța un brad elegant și verde cu jucărî din mătase și cu oceleaci și floricele albe ca și în buchețele de pe mese. Aroma de brad și cafeaua creau o atmosferă amenoasă și Crăciunului.

Bunicul Thomas și fratele James așezau cafeaua pe rafturi și completeau atent registrele de contabilitate. Bunicul își încreună sprânceanele întunecate și stufoase, iar ochii albaștri se întirză pe fată, care rămase nemiscată în fața ușii. S-a apropiat de ea și își puse mâinile la mijloc. Calm, cu un pic

de asprime, zise:

— E cam târziu pentru plimbătul pe străzi al unei domnișoare ca tine!

— Îmi pare rău, rosti Bonnie încet, nu am observat cum s-a strecurat timpul, îmi dau cuvântul că nu se va mai repeta. Cei ierarhi, bunicule Thomas, frățioare James.

— Merg în camera ta, interveni James, nu avem timp să discutăm problema asta, cred că te vei ține de cuvânt.

James era un băiat responsabil, chibzuit și curios. Îi placeau cărțile, să le citească și să le răsfoiască în căutarea unei noi informații, dar, odată ce părintii plecasează în alt oraș, o mare responsabilitate îi revenea lui James, căcă era mereu ocupat și nu avea timp nici pentru preferatele lui cărții. Bunicul Thomas era un om linistit și tăcut, adesea povestea istorii și cocea prăjiuri pentru amatorii localului, pe care toți le apreciau ca fiind „desertul perfect”.

Bonnie urcă repede scările spre dormitoare, intră în camera ei, lăsa lampă cu gaz din spuloul decorativ din fier forjat și o aprinse. Lumina ei contură un pat mic, lângă el se înălța un raft cu cărți și reviste, iar pe podea era întins un covor rotund cu ornamente fito-

lângră cămin, lăsând o pată de sânge pe cărămidile albe.

Tălaharii mă puse în sac cu altele bijuterii, iar în urma lor, au stricat lampă cu gaz. Para focului îndărăt a început să îngheță tot ce vedea în cale, cuprindea fiecare colț transformându-l în tăciune.

Umblasem mult timp prin mânile acelor bandiți, schimbandu-mi foarte des stopanii pe la cazinouri și petreceri din toate ungherele cele mai întunecoase, cu vorbe mărsăve și măini pline de sânge nevinovat. Nopți întregi eram pe masa de jucat și observam deseori zâmbetele false și supărările oamenilor care fugau după bogăția lumii și erau gata de orice. Într-o seară, crupierul mă împinse unei doamne plinute, cu peruci cu bucle mășcate și cu o părărie decorativă, purtând o rochie roșie cu mulți trandafiri și mănuși liliachii. Mă puse în corsul strâns și plecară în grabă spre caretă care ne duse spre casa doamnei Willdy. Isabella Willdy, fostă cântăreață și dansatoare. De trei ori ea nu se mai

corset și mă pus pe masă, apoi își scoase toate bijuterile și le puse într-o cutie, își scoase peruci sub care se ascundeau un păr lung și întunecat și o puse pe un cap sculptat din lemn de brad. Doamnele se împărcău de minune, adesea le vedeam pe canapea sau fotoliu, discuând istorii sau citind cărți. Într-o dimineată de ale admiratorilor. Vocea ei a cucerit sunte de inimi, dar oamenii fac fapte negândite și după întâmplarea din septembrie, sărmâna femeie nu-și mai putea doca fețele mirote ale doamnelor,

suburbii, purta penuci, căntă prin mici cafenele sau juca în casinouri.

Am ajuns la o căsuță mică din lemn vechi. În cameră erau două fotoliu purpuri, cu pernute albe și între ele o măsuță rotundă. Pe un perete alb erau aranjate picturi, culorile deschise și zâmbetele copiilor reprezentăți. Lângră fecioare încălzeau atmosferă prin recră era o canapea mică, pe care dormea sora doamnei Willdy, doamna Elizabeth Stone, cu doi pisoi pufoși și o carte în mână. Elizabeth Stone era o doamnă mai suplă decât doamna Willdy. Purta ochelari rotunzi, cu un lănitșor auriu și o rochie de un albastru ceresc.

Doamna Willdy mă scos din corset și mă pus pe masă, apoi își scoase toate bijuterile și le puse într-o cutie, își scoase peruci sub care se ascundeau un păr lung și întunecat și o puse pe un cap sculptat din lemn de brad. Doamnele se împărcău de minune, adesea le vedeam pe canapea sau fotoliu, discuând istorii sau citind cărți. Într-o dimineată de ale admiratorilor. Vocea ei a cucerit sunte de inimi, dar oamenii fac fapte negândite și după întâmplarea din septembrie, sărmâna femeie nu-și mai putea doca fețele mirote ale doamnelor,

Bănii ușor obținuți, ușor pleacă.

Doina CITREA, 8 ani
Școala de Arte, Strășeni

3 /

terminat tot, m-a luat și am plecat la un domn bătrân. Când am ajuns, bărbatul era amețit puțin de un whisky american și îi fumea printre degete o țigareță. Rossetti a cumpărat de la domnul Nelson un album de hărție albă și câteva pungi mici de culori uscate, de o calitate nemăpomenită.

Domnul Nelson era un om care călătorea prin multe țări și aducea de acolo lucruri frumoase și rare, pe care apoi le vindea. Mă puise pe un dulap înalt și de acolo puteam vedea toată cameră. Era întunecosă, deoarece erau trase droperiile vișinii și groase, iar razele ce pătrundeau în cameră prin crăpături, evidențiau praful și fumul de țigară. Domnul Nelson prefera să stea pe canapea lângă cămin, chiar dacă nu ardea focul. Stătea tăcut și linștea cuprindea întreaga încăperă. Fumul de țigară se împărtășia prin camere precum ciupercile otrăvitoare după o mică ploaie. Îngândurăt, analizând frapte și evenimente de cândva, nu-i lipsea niciodată ceasca de cafea, pe care o sorbea încet. În casa destul de mare, nu se mai auzeau alte glasuri, rămase singur bătrânul, în puștiul bătrâmetii, care părea fără sfîrșit. Undeva la trei zile, ieșea din casă și pleca la cafeneaua din capătul străzii. Îi vedeam des

de prin crăpături cum venea cu dispozitie bună acasă, căteodată aducea și un săculeț mic de boabe de cafea. În acea cafenea, domnul Nelson uită de singurătate și necazuri, umărarea în liniste peisajul orașului și emoțiile oamenilor ce îl înconjurau.

— Acel bătrân tăcut era domnul Nelson? întrebăse Bonnie cu mirare, venea des pe la noi și mă servea cu ciocolatice aromate cu căpușuni.

— Adevarat, domnul Nelson iubea copiii și arăpetam să mă schimbe pe bomboane pentru ei. Într-o plăceală ploioasă, căci des își trăgea un fotoliu din piele neagră lângă ferestre și privea prin picăturile reci de ploaie de pe sticla. Era un om bun, calm, dar nefericirea să-năpustit odată cu întunericul diavolesc asupra casei bătălui bătrân. Mă speriasem atât de mult când au spart ferestrele, cau stricat ușa și cu pătruns în casă, lăsând urme murdare pe covor. Au luat tot, picturi, scaune și lucruri scumpe, bancnotele de prin sertare zburau necontrolat părăsite, iar focul din lămpi ardea neliniștit, înnegrind sticla. Domnul Nelson încerca să se apere cu un cuțit din argint, zugrăvit atent de un meșter elvețian, însă încercările au fost năprasnice, iar unul dintre hoti, l-a înjunghiat în spate. A căzut în genunchi și se lăsa suspinând pe peretele de

6 /

morte. În fereastră băteau crängele negre ale copacilor, pe draperie erau arătate floricele din hârtie, iar pe perzaval cu pernute moi, erau niște bibelouri vecchi. Bonnie puse lampa pe masă, strânse foile și ziarele și întinse bancnota de cinci lire. Se căsează pe un scaun, își rezemă capul într-o mână și o privea, ducându-și în gândurile undeva departe. Deodată, își puse niște întrebări: Pe unde a fost bancnota asta, de este aşa murdară? Iar picăturile de cemeală, din care penită cruce? Ce stăpânii a avut?

După o clipă, obosită de plimbare, își lăsa capul pe masă, ochii i se închideau încet, umbrele se

jucau printre gene și somnul îmbrățișă strâns. Scufundându-se în oceanul viselor, văzu bancnota care sătarea căzândă pe o carte și începu să cuvânta cu un grai omenește:

— Bună-i la voi seara! Îți mulțumesc pentru că m-ai adăpostit în camera ta și acum doresc să-ți povestesc o istorie, istoria vietii pe care am trăit-o. Te rog, așează-te comod și ascultă.

Bonnie miră, își făcu loc în scaun și cu atenție asculta banc-

notă care începu aşa:

— În anul 1855 eram Tânăr și frumos. Mașina abia mă scoase, pictată în culori arătoare, cu liniuțe asemenea unor șerpi care

se încâlcea. M-am transportat în banca Londrei, într-o sală spațioasă, cu diverse imagini pictate cu acuratețe pe pod. După un timp, dîntr-un dulap de fier, m-a lăsat împreună cu alte bancnote o domnișoară și m-a oferit unui domn scund și gras, care era îmbrăcat în veșmintă scumpe, de culori deschise, cu o pălărie în mână și un ceas cu lăptisor argintiu în buzunar. Era domnul Gray, care părea un om binevoitor, dar în răstimpul petrecut la el, i-am descoperit firea zgârcită. Ne-a strâns la piept, a mers grăbit afară, să suț repede în caretă și-i spus vizitului să conducă. Am ajuns la o grădină verde, cu statui de marmură. Domnul Gray avea o casă încăpătoare, construită în stil regal, pe care o îngrijieau zeci de servitori în uniforme albe și negre. Pe canapea, sub scarile curii, sătarea doamna Gray într-o rochie trandofor, servind un ceai înmiresmat și citind o carte. Era o doamnă frumoasă, cu părul blond, ce se ondula pe gâtul ei fin, buzele mari care se lipeau încet de margininea căști.

Domnul Gray ne-a dus repede într-o cameră îngustă și ne-a pus într-un șifonier din fier, pe care îl încuie cu șase lacăte.

Timpul trecea și mă simțeam prizonieră în acel loc întunecos și

se încâlcea. M-am transportat în banca Londrei, într-o sală spațioasă, cu diverse imagini pictate cu acuratețe pe pod. După un timp, dîntr-un dulap de fier, m-a lăsat împreună cu alte bancnote o domnișoară și m-a oferit unui domn scund și gras, care era îmbrăcat în veșmintă scumpe, de culori deschise, cu o pălărie în mână și un ceas cu lăptisor argintiu în buzunar. Era domnul Gray, care părea un om binevoitor, dar în răstimpul petrecut la el, i-am descoperit firea zgârcită. Ne-a strâns la piept, a mers grăbit afară, să suț repede în caretă și-i spus vizitului să conducă. Am ajuns la o grădină verde, cu statui de marmură. Domnul Gray avea o casă încăpătoare, construită în stil regal, pe care o îngrijieau zeci de servitori în uniforme albe și negre. Pe canapea, sub scarile curii, sătarea doamna Gray într-o rochie trandofor, servind un ceai înmiresmat și citind o carte. Era o doamnă frumoasă, cu părul blond, ce se ondula pe gâtul ei fin, buzele mari care se lipeau încet de margininea căști.

Domnul Gray ne-a dus repede într-o cameră îngustă și ne-a pus într-un șifonier din fier, pe care îl încuie cu șase lacăte.

Timpul trecea și mă simțeam prizonieră în acel loc întunecos și

neschimbat. Într-o zi, ușa se deschise și o mână grosolană mă luă pe mine și pe o bancnotă de o liră și ne-a dat unei fetițe din gălașe, în rochiță albăstră, cu două coșife blonde. În sfârșit simțem mult căștigata libertate.

Domnisoara Gray a fugit în stradă nerăbdătoare, ne-a schimbat pe niște cofeturi cu ciocolată și ten-ciă merse înapoi acasă. Peste un timp mă pomerenisem în mănimile lui moșneag ciufulit, cu o barbă care aproape că-i căungea la pământ. Mă puse otent în buzunar și începu cu gust să mănânce dintr-o pâine caldă. Apoi restul drumului, până la o căsuță care abia își ținea ocoperișul pe spate, îmi spunea despre originalitatea mea și despre cât de mult dorea să mă vadă și să mă pipăie, de mă simțeam specială. Mă duse în casă și mă puse sub o sticlă prăfuită. Zile întregi sătarea pe canapea în mijlocul casei, căci doar aceea canapea îi rămasese, în rest vânduse tot. Vorbea mult, chiar foarte mult, în timpul petrecut la el, am aflat despre toate peripețiile din viață lui. Spunea că sunt prietenă cea mai bună a lui și că nu se va mai despărți de mine, dar iată că ajunsese clipa când trebuia să mă schimbe pe câteva păini, deoarece foamea îl amătea.

Și mă dat pentru pâinea care-l va menține în viață, iar șansa de a

aduce fericire mă făcute să mă simt de folos. Vânzătorul m-a pus într-un sertar în care mă plitsam și nici nu aveam cum să schimb o vorbă cu cineva. După un timp, mă oferi unui domn înalt cu mustăți lungi, cu un palton și o pălărie întunecată. Tipul mă bojea în buzunar și merse într-un bloc de la mijlocul străzii, apoi într-o cameră atât de dezordonată, încât nu era loc liber pe podea. Se înălțau trei răfurii pline cu cărți, pe masă erau diverse foi, ziare și călimări cu cemeală albăstrui, penițe albe, picturi și culori, iar lângă fereastră se usca nouă creație a lui. Mă puse pe masă, și început să scrie ceva și, în același moment, a picurat din greșeala cătreva picturi de cemeală pe mine. M-am supărat foc și m-am oscuns sub niște foi, încât nu mă putut găsi mult timp.

Dante Gabriel Rossetti era un poet și pictor Tânăr, fiu al unui emigrant italian, iar picturile lui reflectau emoții puternice. Era cam neîndemânat și, cât am stat la el, am fost prezentă la toate căzăturile și micile nenorociri, care se întâmplau din neatenție. Să apucat într-o sămbătă de curătenie. Să strâns foțele, să-i aranjă picturile și sub niște foi mă găsit pe mine. Să bucurat atât de mult, încât a căzut peste găleata cu apă. Mă puse grijuilu pe masă, și când a

Rubrică susținută de Alina FELEA, doctor în istorie, conferențiar cercetător

HISTORIA EST MAGISTRA VITAE

ETAPA a IV-a

1. Identifică din sursa de mai jos evenimentul și apreciază importanța lui pentru poporul român. Formulează două argumente pentru a demonstra contribuția personalității menționate pentru modernizarea României.

„Se procedeaază, prin apel nominal și vot secret, la alegerea domitorului. Se deschide scrutinul și, după citirea biletelor, preasfinția sa părintele mitropolit, președintul Adunării, proclamă că s-a ales domnul Țării Românești cu unanimitatea de voturi exprimate, adică 64, printul Moldovei, Alexandru Ioan Cuza. La această proclamare, toată Adunarea se ridică și salută răsună de aplauzele și strigările, de trei ori repetate, ale deputaților și publicului: Să trăiască Unirea! Să trăiască Alexandru Ioan Cuza! Să trăiască puterile suzerană și garante!”. (Procesul-verbal al Adunării elective, București, 24 ianuarie 1859)

2. Determină două cauze ale evenimentului reprezentat în caricatură. Explică un simbol.

3. Numește evenimentul reprezentat în imagine și explică o consecință politică și două consecințe sociale-demografice ale acestuia.

Sursa: E. Zamura, *Adevăruri despre războiul din Transnistria (1990-1992)*.

Așteptăm răspunsurile voastre timp de 20 de zile de la apariția revistei.

Răspunsurile corecte la etapa I:

1. Evenimentul redat în Manifestul regelui Ferdinand I și al Guvernului către poporul român din 15 august 1916 este intrarea României în Primul Război Mondial. Obiectivele urmărite de Statul Român prin participarea la război sunt: a) înfăptuirea idealului creșterii statului unitar român: „într-o Românie întregită și liberă de la Tisa și până la mare”; b) reîntoarcerea teritoriilor românești aflate sub dominație străină „să scăpăm de sub stăpânirea străină pe frații noștri de peste munți și din plaiurile Bucovinei” etc. Caracterul războiului pentru România a fost unul de reîntregire națională: „ziua unirii lui”.

2. Evenimentul prezentat în tabloul *Hannibal în Italia* de Jacopo Ripanda este cel de-al doilea război punic (218 î. Hr. – 201 î. Hr.). Una dintre cele mai remarcabile personalități participante a fost generalul cartaginez Hannibal Barca, comandanțul forțelor

cartagineze în lupta contra Republicii Romane. Remarcabilul strateg militar a obținut importante victorii militare: Bătălia de la Trebia, Bătălia de la lacul Trasimene și Bătălia de la Cannae. S-a remarcat și prin calitățile diplomatice, atrăgând de partea să mai mulți adversari ai Romei.

3. În urma convocării la Chișinău a Marii Adunări Naționale, la 31 august 1989, Sovietul Suprem al RSSM a votat Legea cu privire la revenirea limbii moldovenești la grafia latină, ceea ce a condus la oficializarea limbii române drept limbă de stat, marcând un punct hotărâtor în mișcarea națională, contribuind la crezirea conștiinței naționale și recunoașterea identității românești a basarabenilor, fiind și un pas important în obținerea suveranității și a independenței Republicii Moldova.

Punctajul participanților la etapa I-a:

Se acordă: 5 puncte din oficiu, câte 10 puncte pentru fiecare răspuns corect, câte 1 punct la fiecare sarcină pentru complexitate.

38 de puncte au acumulat: Ilie LOCOMAN, Peppeni, Sângerei; Maria-Denisa NOVICOV, Nisporeni; Anastasia VATAMAN, Vădeni, Soroca (5,10,10,10,3);

37 de puncte: Ana PLĂMĂDEALĂ, Văsieni, Ialoveni (5,10,10,10,2);

36 de puncte: Maria PLUGARU, Bardar, Ialoveni (5,9,10,10,2);

35 de puncte: Lucia DOBROVICĂNEANU, Boldurești, Nisporeni (5,10,10,10); Sanda POSTICĂ, Bardar, Ialoveni (5,9,10,10,1); Ion LATU (5,9,10,10,1), Orhei.

34 de puncte: Cristina PLOTNICOV, Văsieni, Ialoveni (5,10,10,8,1);

33 de puncte: Nicoleta VORNICESCU, Lozova, Strășeni (5,8,10,10,1); Mihaela BUGA, Lozova, Strășeni (5,10,7,10,1); Mihaela MITCO, Cușmirca, Șoldănești (5,10,10,7);

32 de puncte: Mihaela UNGUREANU, Chetrosu, Drochia (5,8,10,9); Nicoleta PORUBIN, Holercani, Dubăsari (5,7,10,10);

28 de puncte: Cristina DARII, Văsieni, Ialoveni (5,9,6,8);

27 de puncte: Olga SÎRBU, Prepelița, Sângerei; Teocista COLȚA, Cărpiniș, Hâncești (5,2,10,10).

Din lipsă de spațiu dăm publicitate doar numele participanților care au acumulat minimum 27 de puncte. La bilanțul general însă, vom ține cont de punctajul tuturor participanților.

Dragi elevi! Fiți atenți la sarcinile formulate! Scrieți citești! Vă reamintim: răspunsurile trebuie să fie individuale, originale și complexe.

Atenționăm: răspunsurile colective și/sau identice nu vor fi punctate.

DE MÂNĂ CU ÎNGERUL MEU

De mâna cu îngerul meu păzitor,
Te rog Iisuse Hristoase, Doamne,
Lasă-mă să te țin de haină,
Ca Lumina Ta plină de iubire
să fie și asupra noastră mereu.
Amin.

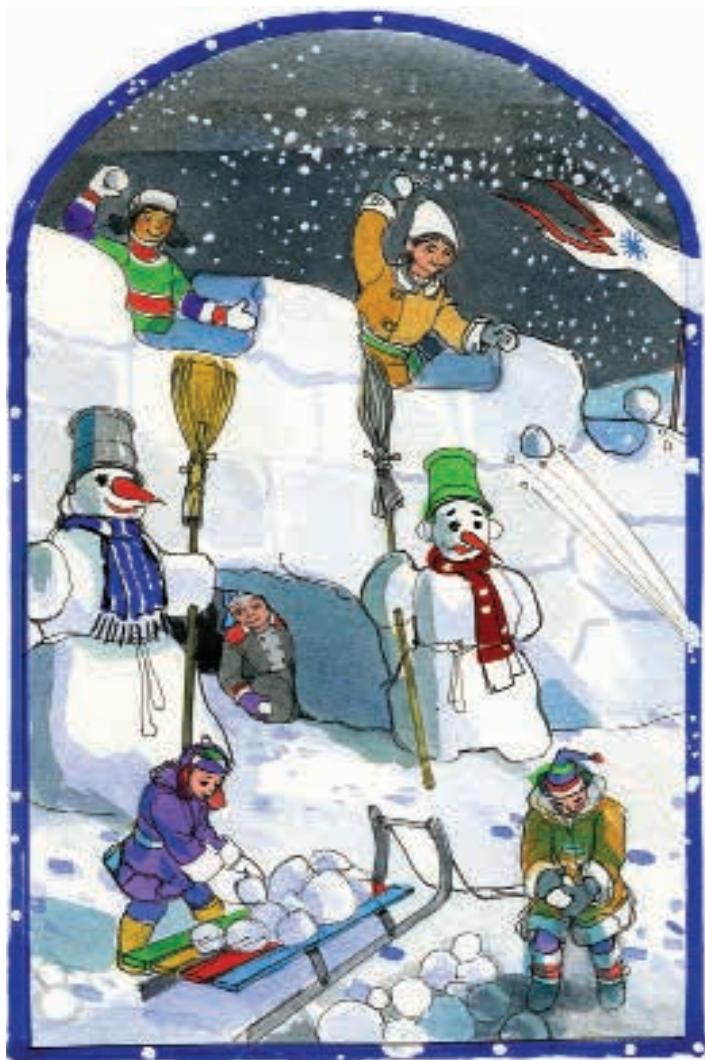
Gellu NAUM

A DOUA CARTE CU APOLODOR

Bulgărele mic (firește,
Dacă se rostogolește)
Se preface în morman,

Iar un morcov și-un tăciune
Fac din bulgăre un june
Pinguin sau pelican.

Dar un pinguin răcește,
Cât ar fi de dolofan,
Chiar când este pelican
(Dacă stă în frig, firește),
Deci e foarte necesar
Să-i pui șapcă și fular.

CUM MERGE URSUL LA DEAL

Cel mai important factor din kitul de supraviețuire al unui eschimos este haina, iar procesul destinat creării ei este acordat întregii familii. Pentru că principalele materiale folosite sunt blana și pielea de ren, toamna e cea mai aglomerată perioadă a anului: bărbații vânează, femeile cos. Înainte de toate, pielea de animal trebuie uscată, atent curățată și tratată cu uleiuri naturale speciale, pentru a fi moale. Toate aceste etape se puteau parcurge aproximativ în 300 de ore, pentru a pregăti 30 de piei de ren, necesare confectionării hainelor unei familii obișnuite.

Urșii sunt animale masive, care pot ajunge să cântăreasă peste 700 de kilograme. Datorită acestui fapt, există o preconcepție, conform căreia aceste animale se mișcă greoi și sunt încete. Deși umblă destul de lejer atunci când nu este amenințat, ursul este foarte agil și poate ataca cu viteză atunci când vânează sau când se simte amenințat. Ursul polar, de exemplu, este cel mai mare prădător din lume, măsurând 2,8 m lungime și având aproximativ 780 kg. Deși blana sa e albă, pielea ursului polar este neagră. Stratul interior de blană are o culoare mai închisă, ceea ce îl ajută să acapareze cât mai mult razele solare și, automat, să se încălzească mai bine. Deși pare ciudat, aceștia se încălzesc uneori prea tare și se rostogolesc în zăpadă – sau înoată, pentru a se răcori, dar și pentru a-și curăța blana. Mai mult, ursul polar are un nas atât de fin, încât își simte prada pe gheăță, de la o distanță de până la 32 de kilometri depărtare.

Avinde pielea ursului din pădure înseamnă a promite un lucru pe care nu-l ai. Expresia a fost preluată din fabula *Ursul și cei doi tovarăși*, scrisă de *La Fontaine*. Doi prieteni i-au promis unui blănări pielea unui urs care încă era viu, însă când au mers în pădure și s-au întâlnit cu ursul, unul dintre ei s-a urcat în copac, iar celălalt a făcut pe mortul. Acestuia din urmă ursul i-a spus: „să nu vinzi pielea mea, până nu mă vei fi ucis mai întâi”. Prin extindere, expresia este aplicată pentru orice schimb de păreri, în care participanții, nepărtinitor și cu răbdare, iau cunoștință de punctul de vedere al celor prezenți.

LA POLUL NORD

Azi, vă rog să vă-mbrăcați într-un timp record: am vreo zece invitații pentru Polul Nord. Rugați toate mătușile să vă caute mai repede căciulile, fularele și mănușile. Hai, lăsați gălăgia și jocurile, că pierdem acolo locurile.

Cum, până una-alta, eu o să studiez harta. Să văd pe unde se ajunge la Polul Nord, într-un timp record. Am și găsit (din orice încurcătură tot eu vă scap!): mergem cu tramvaiul până la cap.

Acolo căutăm o săniuță, dacă se poate cu ataș, și-nhărămă la ea doisprezece iepurași. (De obicei ei nu trag la ham, dar după puțină reflexie, vor face pentru noi o excepție.) Noi vom pocni o dată din biciușcă și iepurii vor porni că din pușcă. A, va fi pentru ei un fleac să străbată nouă păduri, să sară peste nouă munți și să ocolească un lac. Din când în când vom țipa în urechea lor, să se-audă că la difuzor. La un moment dat vom face cruce c-un ren (care înseamnă în limba băştinașilor *tren*). Le vom mulțumi urecheașilor și, cu mare emoție, vom schimba mijlocul de locomoție. Renul ne va duce o zi și-o noapte, încă o zi și-o noapte și, în sfârșit, vom ajunge la Polul Nord

pe data de 7. Acolo ne vom ruga de viscolul păcătos să se opreasă oleacă, să ne putem da jos.

Trebuie să vă spun că aceste meleaguri se caracterizează prin ger. Clima de la Polul Nord e o climă de frigider. Untul, peștele, carnea, aici, la marginea înghețăță a mării, ating culmea conservării. Poți să mănânci guvizi și bibani proaspeți de două mii de ani. Urșii se conservă în costum alb, de ginere. Dar noi n-am bătut atâtă

drum să ne conservăm, ci ca să cercetăm. Fiindcă nimeni n-a studiat oceanul înghețat cel plin de mistere, din punctul nostru de vedere. Să lămurim odată pentru totdeauna: unde au dispărut de aici

soarele și luna? Nu cumva au căzut în valuri într-o bună dimineată și s-a prins deasupra gheăță? Noi am putea face o copcă și să le scoatem într-o lotcă. Să le uscăm razele ude, într-o seară, la Steaua polară. În sfârșit, nu putem prevedea totul de azi. Vom proceda de la caz la caz.

Ați terminat cu fularul și gheata? Plecăm, sunteți gata? Aoleu, până vă pregătiți voi, uite c-a venit polul la noi.

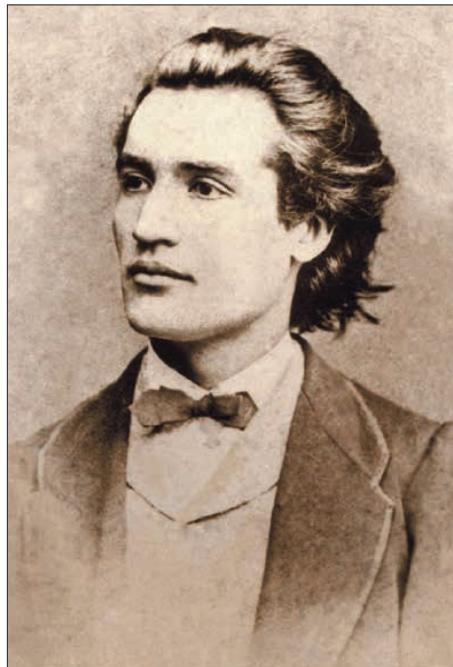
Ilustrații: Alexei COLÂBNEAC

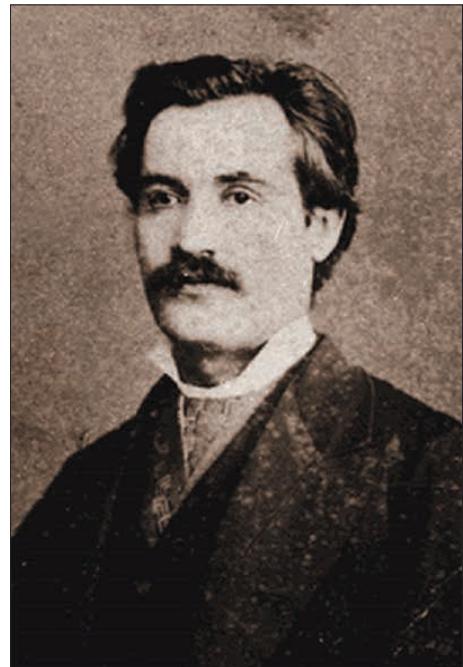
PATRU FOTOGRAFII CU MIHAI EMINESCU

Jn ciuda personalității de care s-a bucurat în contemporaneitate, Eminescu s-a lăsat greu fotografiat. Nu i-a plăcut să-și expună corpul curiosului ochi fotografic. El a fost conștient că o fotografie rămâne peste veacuri și era foarte atent la ținută, atunci când a fost obligat să se fotografieze.

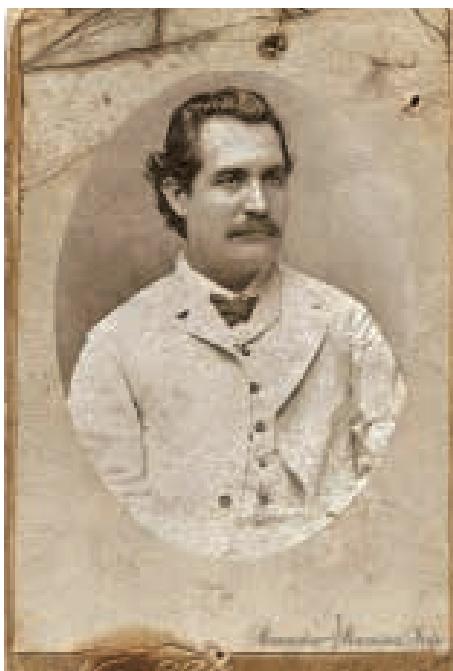
Patru fotografii cunoscute și certificate cu Eminescu există până la această dată. Acestea sunt: cea din tinerețe, făcută la 20 de ani, la Praga, în 1869, de fotograful Jan Tomás; cea extrasă din tabloul Societății *Junimea*, datând din 1878 și realizată de Franz Duschek în București, în studioul său de pe strada Franklin; cea de a treia, din studioul lui Nestor Heck de la Iași, făcută în 1884, și ultima, cea realizată de Jean Bielig la Botoșani, în 1887, cu Eminescu la 37 de ani. Originalul celei de a treia fotografii, din care a fost decupat Eminescu, pentru postereitate, la cererea prietenilor săi cu care s-a fotografiat, îi cuprindea pe profesorul A.C. Cuza, compozitorul Wilhelm Humpel și poetul Petru V. Grigoriu. Versiunea publicată prezintă în oval o prelucrare a originalului via *Basarabia-Bucovina.info*, fotografii fiind preluate de la Memorialul Ipotești. O altă variantă a fotografiei realizate în tinerețe la Praga îi aparține unui pictor-fotograf din Iași – Bernhard Brand *Pictor și Photographe in Iassy* – dar este vorba de o carte poștală retușată. Le prezentăm pe toate alături.

Mihai Eminescu
de Jan Tomás

Mihai Eminescu
de Franz Duschek

Mihai Eminescu
de Nestor Heck

Mihai Eminescu
de Jean Bielig

Urmăre din pag. 12

34 de puncte: Vasile URSU (10,9,8,7), Nădina URSU (10,9,8,7), Lozova, Strășeni;

33 de puncte: Diana PLUGARU (9,9,7,8), Ruslana CEBOTARI (8,9,8,8), Bardar, Ialoveni;

32 de puncte: Dumitrița CHIRIȚA (7,8,8,9), Ignăței, Rezina; Beatriz BUTNARU (7,9,8,8), Lozova, Strășeni; Mihaela MITCO (8,8,7,9), Cușmirca, Soldănești;

31 de puncte: Alexandrina RĂDĂUȚĂ (9,7,6,9), Ustia, Glodeni; Maria PLUGARU (6,8,8,9), Bardar, Ialoveni; Nicoleta GUȘTIUC (9,7,8,7), Cotul Morii, Hâncești; Ana GRAUR (9,8,6,8), Selemeț, Cimișlia; Nicoleta PORUBIN (8,9,7,7), Holercani, Dubăsari;

30 de puncte: Teoctista COLȚA (6,8,8,8), Cărpineni, Hâncești; Ion LATU (6,8,7,9), Orhei;

29 de puncte: Lucia DOBROVICEANU (9,7,6,7), Boldurești, Nisporeni; Sanda POSTICĂ (8,8,5,8), Bardar, Ialoveni;

28 de puncte: Andreea CARABET (8,9,4,7), Cărpineni, Hâncești; Andreea IOVU (10,9,3,6), Bardar, Ialoveni;

27 de puncte: Mihaela BUGA (7,7,6,7), Lozova, Strășeni;

26 de puncte: Marilena URSU (7,5,6,8), Lozova, Strășeni;

25 de puncte: Victoria TOFAN (8,7,1,9), Cetireni, Ungheni; Cristina MANOILĂ (8,8,1,8), Pepești, Sângerei;

23 de puncte: Ana-Maria CONDREA (6, 8, 1, 8), Susleni, Orhei;

21 de puncte: Adela PISICA (5,8,2,6), Bardar, Ialoveni;

20 de puncte: Zarina BUTCU (3,6,5,6), Pepești, Sângerei.

Din lipsă de spațiu, publicăm doar numele participanților care au acumulat minimum 20 de puncte. La bilanțul general însă, vom ține cont de punctajul tuturor participanților. Iar acesta poate fi îmbunătățit pe parcursul următoarelor cinci etape. Astfel, vă puteți lăsa revansa, în special, cei care v-ați gândit că nu merită să participați și în continuare.

Multă inspirație și perseverență!

Așteptăm răspunsurile voastre timp de 20 de zile de la apariția revistei.

Rubrică susținută de Constantin OLTEANU

CITIUS, ALTIUS, FORTIUS!

Etapa a treia a concursului nostru vă găsește deja trecuți de start și chiar aveți parcursă o bună parte din ceea ce se numește competiție. Știm că așteptați cu nerăbdare întrebările și că sunteți mai mult decât convinși că răspunsurile pentru etapele precedente fac neîncăpătoare cele trei trepte ale podiumului. Pornind de la convingerea că știți cu toții cum se pregătește o revistă pentru tipar, vă spunem că întrebările etapei curente sunt formulate pe un fundal cu pomi împodobiți, cu globuri sclipind în luminile sărbătorilor și cu un Moș Crăciun generos, ca întotdeauna. Și noi suntem generoși: după etapa a șasea vom veni cu cadouri. Acum, venim cu întrebări.

ETAPA a III-a

1. Cine dintre jucătorii noștri de fotbal a fost cel mai bine clasat într-un top alcătuit de UEFA, după încheierea preliminariilor Campionatului European 2020? (5 puncte).

2. Care grupă de la Euro 2020 este considerată drept „grupă a morții”? (4 puncte).

3. Cine a luat Balonul de Aur, ediția 2019? (3 puncte).

Așteptăm răspunsurile voastre timp de 20 de zile de la apariția revistei.

Acum, când punem punct acestor fraze, printre visurile noastre își face loc și o ninsoare. Când însă veți pune punct răspunsurilor, printre dorințele voastre va fi o mult așteptată primăvară.

PINK

Interpreta americană în vîrstă de 40 de ani a obținut un premiu special pentru contribuție extraordinară în muzică, în cadrul ceremoniei de decernare a premiilor *Brit Awards* 2019. Premiul nu a mai fost acordat din 2012, atunci când grupul muzical *Blur* a primit distincția. Aceasta a mai fost oferit și trupei *Spice Girls*, lui Sir Elton John și lui David Bowie.

După ce i s-a oferit trofeul bine meritat, Pink a ținut un discurs emoționant. Încă de la începutul carierei mele, fanii britanici au fost unii dintre cei mai puternici și loiali din întreaga lume. *Sunt recunoscătoare să primesc această distincție și să mă număr printre atâtea nume celebre din muzica britanică!*, a mărturisit Pink.

Toată lumea o știe pe Pink drept artista rebelă, cu voce puternică și cu atitudine nonconformistă, care arată precum un star rock cu hituri pop! Numele ei real este Alecia Beth Moore! De unde vine Pink? Se pare că artista a fost inspirată de personajul Mr. Pink din filmul *Reservoir Dogs* al lui Quentin Tarantino. Prima piesă a scris-o când avea 14 ani, iar de la 15 a început să cânte într-un club de noapte din Philadelphia. Pink a renunțat la liceu, însă s-a reînscris pe băncile școlii în 1998, pentru a-și lua diploma de absolvire. Înainte de a deveni faimoasă, a lucrat la Pizza Hut,

McDonald's, Wendy's și la o benzinărie.

A devenit celebră în anul 2000, datorită albumului *Can't Take Me Home*, iar după acest succes, piesele sale au urcat rapid în topurile muzicale din întreaga lume.

A devenit și mai populară după ce a colaborat cu Christina Aguilera pentru coloana sonoră a musicalului *Moulin Rouge* (2002). Pink nu este doar cântăreață, ci și actriță, o puteți vedea în filmele *Charlie's Angels: Full Throttle*, *Get Him to the Greek*, *Thanks for Sharing*, *Rollerball* și *Catacombs*.

Părinții lui Pink au plâns atunci când au ascultat piesa *Family Portrait*, deoarece și-au dat seama cât de mult a afectat-o pe artistă divorțul lor.

Într-un interviu, Adele a declarat că întâlnirea sa cu Pink a fost unul dintre cele mai importante momente din viața sa.

Este vegetariană și se implică într-o mulțime de campanii de protecție a animalelor.

La finele anului 2019, Pink a luat decizia radicală de a se retrage din muzică, spre dezamăgirea fanilor – o pauză de un an, perioadă în care artista își dorește să își îndrepte atenția către alte activități, lăsând pe planul doi cariera muzicală.

Ana BRADU

ANDRIAN MARDARE

Trat drept o nouă stea a sportului moldovenesc, considerat un sportiv de mare perspectivă, demonstrând rezultate stabile și o ascensiune de învidiat, Tânărul atlet Andrian Mardare a avut o ținută ireproșabilă la Universiada Mondială din Napoli, cucerind medalia de aur în proba aruncării suliței, grăție rezultatului de 82 de metri și 40 de centimetri (reuşind să-i surclaseze pe sportivii din Lituania și China). Această victorie i-a adus lotului Republicii Moldova cea de-a patra medalie la Universiada Mondială, după aurul judocanului Denis Vieru și bronzul judocanului Dorin Goțonoagă, și luptătoarei de taekwondo, Ana Ciuchitu.

Originar din raionul Hâncești, Andrian Mardare este observat la o competiție națională la numai 14 ani de tehnicienul Valeriu Lungu, care îi remarcă încă de pe atunci calitățile speciale și îi devine antrenor. După performanța de la Napoli, Valeriu Lungu declară: *La Universiadă ne-am calificat în finală cu un rezultat modest după două ratări. Am schimbat câteva detalii din punct de vedere tehnic, pentru a ne califica în ultimul act competititional, ca mai apoi să câștige proba. Eram sigur că poate arunca peste 80 de metri – la cel mai prost antrenament aruncă sulița la o distanță care îi poate asigura*

o medalie la Jocurile Olimpice de la Tokyo.

Revenit acasă, sportivul de 24 de ani declara vizibil emoționat: *A fost o competiție puternică, fiind prezenți cei mai buni aruncători din lume. Mi-am propus un rezultat tehnic bun, dar medalia era marele meu vis.*

Uite, dragă cititorule, vesteala cea mare este că Andrian Mardare, deținător al medaliei de bronz la Europenele de tineret din Polonia și de juniori din Marea Britanie, s-a calificat cu rezultatul de la Napoli la Jocurile Olimpice de la Tokyo 2020, un vis răvnit, pentru care a muncit cu dedicație și pasiune ani în sir.

Daniela CODREANU

P.S. Jocurile Olimpice de la Tokyo, ediția cu numărul treizeci și doi a Jocurilor Olimpice de vară, care se vor desfășura între 24 iulie și 9 august 2020, ne vor aduna cu sufletul la gură pe unii în fața ecranelor, iar alții vor fi prezenți chiar pe stadioanele olimpice, pentru a susține Lotul Olimpic al țării noastre, care a primit deja invitația oficială de participare la acest eveniment sportiv de proporții.

D.C.

INVENTII CARE UCID PLANETA

II

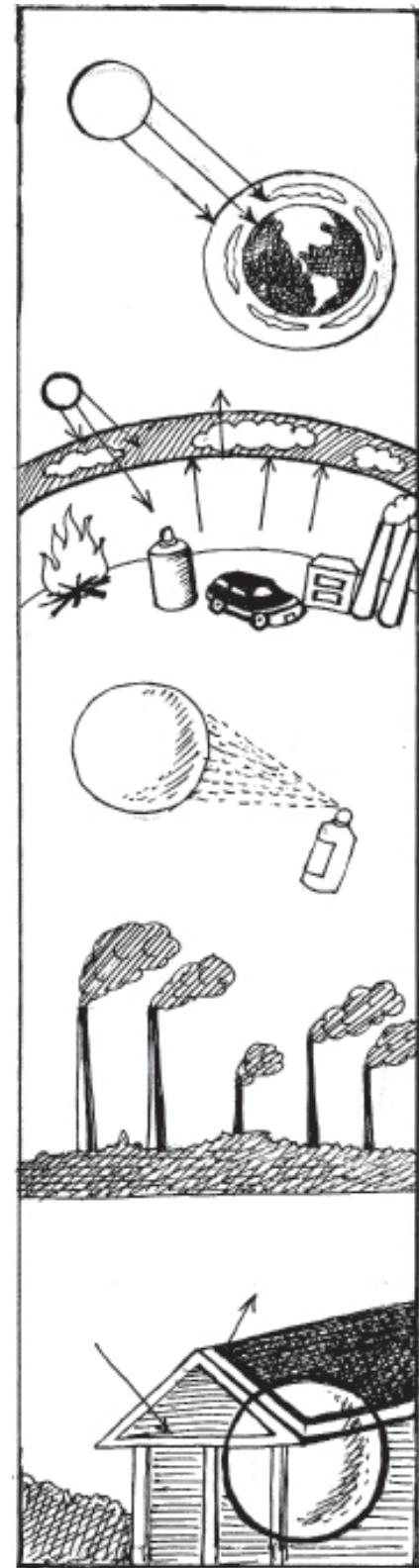
Nu sunt prea numeroase invențiile care ar avea efect global în scurt timp. De regulă, acestea poartă amprenta genialității. Inventarea frigiderului, de exemplu, a anunțat un salt esențial în calitatea vieții. Dar, în scurt timp, s-au dezvoltat și aspectele nefaste ale agentilor termici, care răceau camerele frigorifice. În cazul scurgerii lor accidentale din sistemele ermetice era iminent riscul intoxicației celor din preajmă. Iar la producerea acestora se mai întâmplau și intoxicații în masă sau chiar decese ale angajaților. Unele gaze din schema de răcire erau ușor inflamabile (eterul de etil), altele – toxice (amoniacul) sau toxice și corozive (bioxidul de sulf). Cu alte cuvinte, o invenție foarte utilă putea deveni o sursă de pericol fatal.

Producătorii de frigidere din întreaga lume erau în căutarea frenetică a unor soluții. Și ea a fost oferită, în 1930, anume de Thomas Midgley, care a sintetizat și a testat un gaz, inodor și incolor, constituit din carbon, clor și fluor, o CloroFluoroCarbură (CFC). Acesta nu era nici inflamabil, nici coroziv, nici toxic. Pentru a demonstra că nu este toxic și inflamabil, Midgley inspira gazul și apoi îl suflă peste o lumânare aprinsă, care se stingea. Compania Frifidaire din SUA, pentru care Midgley realiza cercetările sale, a patentat invenția, iar cei de la DuPont și General Motors au lansat producția în proporții mari a clorofluorocarburiilor, cu numele comercial Freon. Părea că s-a instaurat era freonilor, însotită doar de beneficii.

După decenii de utilizare însă, oamenii de știință au dat alarmă. Spre sfârșitul sec. XX se știa că planeta noastră este înconjurată, în atmosferă, la peste 20-25 km, de un strat subțire de aer cu conținut sporit de ozon. În concentrații mari la suprafața Pământului, ozonul este periculos pentru sănătate, dar acolo sus, joacă un rol imens în menținerea vieții pe Pământ, apărând flora și fauna de razele ultraviolete distrugătoare.

Înțial în laboratoarele savanților s-a demonstrat că freonii distrug intens ozonul – 1 g de clor, eliberat din freoni, distrugă peste 135 kg de ozon! Iar subțierea catastrofală a stratului de ozon, cu formarea „găurilor de ozon”, a coincis cu producerea și consumul enorm de freoni în aparatele de răcire (frigidere, climatizoare) și în atomizatoare cu spray-uri, vopsele ș.a. S-ar părea, ce mare daună ar avea utilizarea unui dezodorizant cu freon? Doar niște mici volume de freoni eliberati se împrăștie innocent în mediu. Păi, uite că nu e așa: cum s-ar zice, mână de la mână... Este important să conștientizăm și să ne comportăm responsabil. Or, efectele bumerang revin usturător.

Pe lângă bioxidul de carbon, metan și alte gaze, freonii contribuie semnificativ la efectul de seră. Aceasta constă în împiedicarea căldurii de pe Terra să părăsească atmosfera, astfel temperatura planetei crește și se declanșează mai multe fenomene climatice nefavorabile – se topesc ghețarii de la poli și din munti, crește nivelul oceanelor și măriilor, care „îngheț” suprafețe importante de uscat, devin mai frecvente ploile acide, valurile de arșiță aridă, dar și de geruri complete. Condițiile de viață se înrăutătesc atât pentru oameni, cât și pentru foarte multe viețuitoare. De exemplu, atmosfera planetei Venus, cu peste 95% de bioxid de carbon, a dus la încălzirea suprafeței până la 450°C ! Pe de altă parte, lipsa gazelor de seră în atmosferă ar determina temperatura medie a suprafeței Pământului de minus 18°C în loc de actuala, plus 15°C . Astfel că echilibrul este esențial și sarcina noastră rezidă în a-l păstra intact pentru perpetuarea vieții.

Iurie SCUTARU, doctor în științe

Violeta ZABULICĂ

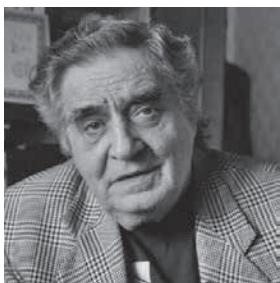

LUMINĂ ȘI ÎNTUNERIC

VISCOLUL S-A DOMOLIT

Aureliu BUSUIOC

Scriitorul și dramaturgul Aureliu Busuioc (n. 26 octombrie 1928, Codreanca, Strășeni – d. 9 octombrie 2012, Chișinău) este licențiat al Universității Pedagogice de Stat Ion Creangă din Chișinău. Activează la ziarul *Tinerimea Moldovei*, revista *Chipăruș* și în organele de conducere ale Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova.

Debuteașă cu placheta de versuri pentru copii *La pădure* (1955). În același an și apare culegerea de poezii satirice *Prafuri amare. Romane: Singur în fața dragostei*, 1966, *Unchiul din Paris*, 1973, *Lătrând la lună*, 1997, *Spune-mi Gioni*, 2003, *Și a fost noapte*, 2012, *Pactizând cu diavolul*, 2013, etc.

ZĂPEZILE DE ALTĂDATĂ...

*N*u știu alții cum sunt – vorba unui alt povestitor, infinit mai bun decât subsemnatul! – dar eu, de cum mă întorc cu gândul spre anii imaculați și fericitei copilării, văd pe virtuala retină a amintirilor zăpadă. Multă zăpadă, un ocean de nea, imaculată și ea, acoperind nu ca un giugiu, ci ca un scutec proaspăt și gingăș întreg pământul parcă renăscut.

Unde sunt, unde, zăpezile de altădată? Unde – clinchetele zurgălăilor de la săniuțele scoase din hambare de către birjarii deveniți brusc mai puțin ursuzi? Unde, ei, unde? – glasul ei, mirificul glas al mamei care povestește: „Cum s-a născut Isus Hristos / În ieslea cea săracă / și boii peste El suflau / Căldură ca să-i facă.”

Poate doar în locul zurgălăilor – televizorul, acest pisălog stupid cu „jingles bells”-ul lui american, iar în staulele noastre supraetajate – termocomiștii, alți boi, simbolici, gata să te congeleze dacă nu le plătești suflatul cu niște prețuri cel puțin exorbitante...

Dar iată-ne trecuți și de Sfântul Nicolae, iată-ne și în preajma Crăciunului, al celui sărbătorit de lumea întreagă, nu și de noi, cei care „avem drumul nostru”, alături de se știe cine (un preot mai glumeț zicea: „Noi, ortodocșii din Răsărit, serbăm, de fapt, o două venire a lui Mesia!”), iată-ne, cu alte cuvinte, nici în toamnă sfârșită, nici în început de primăvară... În Italia ninge, în Germania și Spania ninge, și nins și în Algeria! La noi – nu!

E de vină încălzirea globală, e plata pentru miseria cu care am tratat acest pământ în ultimele două secole, e răsplata pentru păcatul originar? Stăm și aşteptăm verdictul oamenilor de știință. Dar ne vor oferi ei și soluții salvatoare?...

Și ce bine ne-am fi simțit acum la gura sobei – șemineul e totuși un apanaj al celor avuți! – să ascultă cum trosnesc în veselă vâlvătaielor despicăturile de stejar și fag, să nu te gândești că le-ar fi stat mai bine prin păduri în calitate de copaci, să urmărești jocul reflectat al flăcărilor pe mobila și peretii odăii, să nu te gândești că mai sunt sute și mii de cei care își încălzesc sufletul cu găteje, cu tizic sau cu ce se mai poate fura din gardurile vecinilor plecați prin străini pentru o viață mai bună... Să te lași întreg toropit de căldură și... Să te prăbușești brusc cu șaizeci-săpatezeci de ani îndărăt, în anii aceia ai nevinovăției tale.

Pe atunci nu se prea trimiteau scrisori lui Moș

Crăciun. Nu se comanda moșului păpuși Barbie sau Cleopatra. Venea singur bătrânul unde venea, încărcat de daruri. Ori venea travestit în tată cu o bucată de pâine pentru micuțul flămând.

(S-a schimbat ceva? S-a schimbat, dar nu la noi. Iar nostalgiei vremurilor „cu cea mai fericită copilărie din lume” e bine să știe că nicăieri în lume n-au existat atâtea case de copii abandonatați, câte împânzeau „marea uniune”, azi preponderent furnizoare de material criminal!)

Dar să revenim la întoarcerea în frageda copilăriei.

În zilele acestea, pe atunci neapărat cu zăpadă, grădinițele de copii și clasele primare erau surprinse de febra creației. Fără jocuri electronice, fără televizoare, fără telefoane mobile.

Se repetau mici piese cu Nașterea Domnului și craii de la Răsărit, veniți cu daruri bogate să i se încchine. Cei mai mărunți, încă nedăti cu scrisul, mâzgăleau cele mai fanteziste tablouri pentru părinți, viitorii prețuitori ai muncii dramatice a ne-prețuitorilor odrasle. Cei mai măricei, cu ceva stagiu pedagogic, înarătați cu hârtie colorată și clei, alcătuiau grupulețe de meșteri în ale stelelor și sorcovelor, cu care aveau să-și colinde și să-și sorcovească bunicii și cunoșcuții. De sărbători, orașul era plin de colindători cu mutricelele rumene de ger și de importanță pe care și-o dădeau.

Trăistuțele improvizate li se umpleau de nuci, covrigi, mampasele. Fără chipsuri, fără snickersuri și coca-cola.

Spre seară, apăreau și profesioniștii, cu stele bine închegăte, cu tot felul de scene în relief, kitschuri, dar uneori și cu adevărate opere de artă. Erau mai ales adolescenții din cartierele mărginașe ale orașului, cu voci rupte și de ger, vestind contra plată mai substanțială burgerilor producerea marilor eveniment al Nașterii lui Mesia. Era una din rarele ocazii de a adăuga ceva la sărăcuțul buget al familiei, de unde și concurența. Dar, neviolenta...

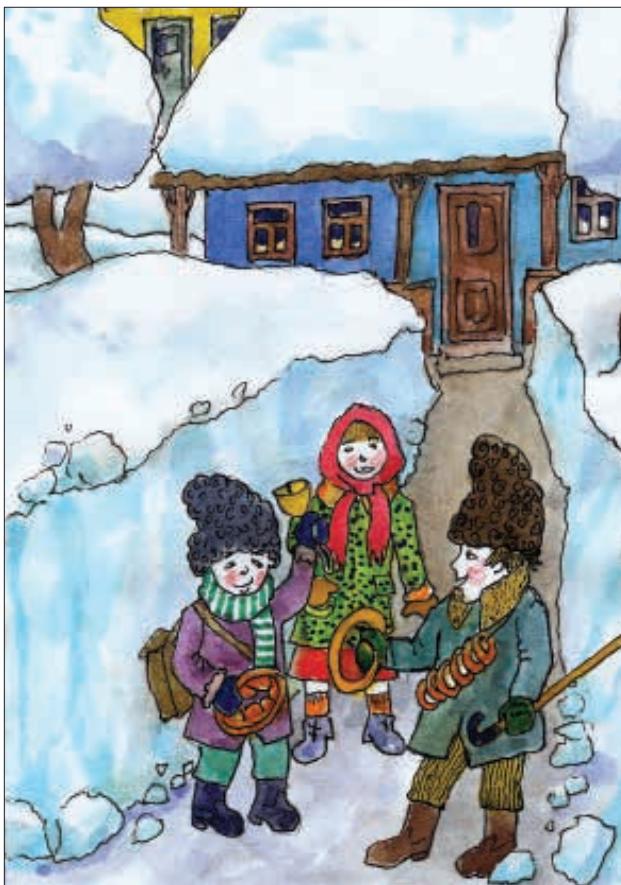
Oare nu toate acestea preocupări, oare nu credința în valorile morale creștine au educat oamenii cinstiti și buni, care la mareea încercare din '40, în mărinimia și în naivitatea lor, nu s-au împotravit cum ar fi fost cazul și s-au lăsat manipulați de cea mai neomenească doctrină a secolului XX?

Se mai trăia prin școli cu Andersen și Perrault, cu Lagerlöf și Frații Grimm. Nici tu cravate roșii,

nici tu codul (i)moral al pionierului și comsomolitului, nici tu îndemnul la patricid al lui Pavlik Morozov, nici tu exemplul lui Soltás... Nici tu elucubrațiile lingvistice ale lui Ceban, nici tu „rifmăturile” lui Korneanu...

Totul aşezat și trainic, și râurile cu ape cristaline, și pădurile exprimând oxigen, și pământul, respectându-și orarul milenar, acoperindu-se de neaua imaculată în care își scăldau castitatea copiii crescuți în dragoste și respect.

Aurel GUTU

Unde sunt, unde, zăpezile de altădată?

Possible să fiu considerat un nostalgic al unui trecut idealizat post-mortem. De ce, vor zice unii, nu amintești de marile realizări ale socialismului? Centrala de la Kuciurgan, Magnitka, cucerirea Cosmosului? Ba voi aminti! Ce au făcut toate acestea pentru Om? Pentru omul simplu? Nimic. Totul pentru prestigiul unui imperiu ce s-a prăbusit tocmai pentru că nu a făcut nimic pentru omul de rând.

La fel cum astăzi, la noi, punând mâna pe puțere un partid – de fapt, același, cles din naivitate și prostia noastră! – încearcă să ne ducă îndărăt, la vremurile fără credință și fără speranță.

Iată unde trebuie căutați nostalgicii!

Nostalgia autorului acestor notițe e de altă natură: el vrea un Crăciun cu zăpadă!

Un Crăciun al adevărului și curățeniei sufletești, fie ele și cu chipsuri și pepsi. Dar și cu oameni ce vor face totul ca să întoarcă planetă pe drumul ei cel bun! Vreau zăpezile de altădată...

Urmare din pag. 13

dificilă;

- plantele solitare pot folosi vecinii ca suport mecanic (de exemplu, în perdeaua de mușchi);

- creșterea densă ajută la reținerea apei (de exemplu, în băltile cu mușchi de turbă);

- plantele cu creștere densă previn eroziunea solului;

- în grupările dense, reproducerea sexuală este facilitată: transferul spermatozoizilor în spori, polenizarea la angiosperme;

- datorită aglomerărilor dense este mai ușor să atragă polenizatori sau chiar să creeze habitatul necesar pentru aceștia;

- acumularea de produse metabolice specifice acestor plante poate împiedica dezvoltarea speciilor concurente (de exemplu, molidul acidifică solul).

3. Hibernarea și anabioza (criptobioza) sunt adaptări manifestate de unele animale pentru a supraviețui condițiilor nefavorabile de mediu. Aceste fenomene prezintă anumite asemănări între ele, dar, totodată, și unele deosebiri. Criptobioza este însoțită de o scădere semnificativă a temperaturii corpului (până la temperatura ambientă), principalul mecanism pentru supraviețuirea unei perioade nefavorabile este scăderea maximă a nivelului metabolismului, a respirației, a ritmului cardiac și, prin urmare, a consumului de energie. Anabioza este întâlnită la animalele poichiloterme – insecte, melci, amfibieni, reptile și poate să dureze de la câteva luni până la câțiva ani.

În cazul hibernării, metabolismul nu scade atât de mult, astfel că principalul mecanism de supraviețuire în acest caz sunt rezervele energetice sub formă de depunerile de grăsimi subcutanată. Hibernarea se întâlnește la animalele superioare homeoterme ca liliacul, ariciul, ursul etc. Rata metabolică scăzută nu semnifică că animalele se pot hrăni mai rar, însă în rată mari și consistente.

Punctajul participanților la etapa I-a:

22 de puncte a acumulat: Cristina DARIU (7,5,10), Văsieni, Ialoveni;

21 de puncte: Anastasia SÎRBU (10,1,10), Chișinău;

16 puncte: Maria PLUGARU (8,0,8), Bardar, Ialoveni;

14 puncte: Nina SÎRBU (6,0,8), Holercani, Dubăsari;

10 puncte: Mihaela BUGA (0,0,10), Lozova, Strășeni; Teocista COLȚA (1,0,9), Cărpineni, Hâncești; Marinela URSSU (1,1,8), Lozova, Strășeni;

9 puncte: Beatriz BOTNARU (0,0,9), Lozova, Strășeni; Aliona CERESĂU (5,0,4), Pepeni, Sângerei.

Din lipsă de spațiu, publicăm doar numele participanților care au acumulat minimum 9 puncte. La bilanțul general însă, vom ține cont de punctajul tuturor participanților.

ÎMBLÂNZIREA FLUTURAȘULUI

Paula Mîrza, cl. a VIII-a, LT **Ştefan cel Mare**, Chişinău. Membră a Clubului Sportiv al Federației de Badminton din Republica Moldova Performanțe: Cupa Municipiului Chișinău 2019 – locul I WD C, locul II WD B, locul II XD C; Cupa Preventis – locul I WS C, locul II XD C, locul III WD C, Iași.

România (2019); Primăvara Kids 2019 – locul I XD 13, locul I WD 13, locul III WS 13; Vara Kids 2019 – locul III XD 15, locul III WD 15; Cupa Familiei – locul I, categoria C, în echipă cu mama (2018); Campionatul Republicii Moldova 2017 – locul III XD 13.

— Cupa Municipiului Chișinău 2019 a fost o competiție grecă?

— Am jucat multe meciuri în trei seturi complicate, căutând soluții pentru șansa mea, concentrându-mă și străduindu-mă să-mi gestionez corect emoțiile. Victoria mi-a adus bucurie, fiind mândră de mine și de partenerii cu care am făcut echipă.

— Cui ai vrea să-i mulțumești?

— În spatele succesului stă voința de a munci. Un rol important are susținerea celor dragi. Le mulțumesc tuturor antrenorilor și oamenilor avizați, care mi-au oferit cunoștințe importante. E o onoare să înveți de la oameni consacrați. Mă mândresc că îi cunosc personal.

— Cine te inspiră?

— Mama e o sursă de inspirație constantă pentru mine, ea fiind o fire sportivă: practică tenis, pilates, iar eu am atras-o și pe terenul de badminton, la dublu chiar jucăm împreună. Nu-mi scapă în acest sens nici performanțele sportivilor naționali și internaționali.

— De ce ai recomanda badmintonul?

— Este imprevizibil zborul fluturașului, iar aceasta oferă posibilitatea de a-ți dezvolta capacitatele de anticipare, concentrare, creativitatea, calitățile motrice, viteza de reacție etc.

— Ai în palmares titlul *Top Model 2016* și titlul *I Vice-Mini Miss Moldova 2016*. Cum reușești să ții pasul cu pasiunile tale?

— Din pasiune se naște dorința de a persevera. Faptul că am absolvit două școli de televiziune, am făcut cursuri de teatru, o școală de dicție, am fost prezentatoare a unei emisiuni televizate de sport, apariția mea în câteva filme de scurtmetraj sunt mari succese pentru mine. La braț cu pasiunile mele mă dezvolt și mă formează ca personalitate.

Daniela CODREANU

Rubrică susținută de Daniela CODREANU

CARTEA RÂULUI UNA. Faruk Sehić. Chișinău: Cartier, 2019, 208 p.

Un roman distins în 2013 cu premiul Uniunii Europene pentru literatură, tradus din bosniacă de Octavia Nedelcu, care ne îndeamnă să ne lăsăm în voia curentului: *Nu veți să ști încotro vă va duce și nici n-o să vă placă tot timpul pe cine veți întâlni ori încotro veți merge. Dar asta este una dintre plăcerile călătoriei, nu-i așa?* Autorul, reprezentant de seamă al „generației mutilate” de destrămarea unei țări, invocă războiul, pacea, melancolia, vremelnicia, nemurirea, existența noastră în general, iar mesajul păstrării integrității propriului eu, într-o lume agresivă și de nerecunoscut, e greu de digerat pe alocuri. Metafora vietii și a morții devine râul Una, iar cele mai puternice arme ale noastre sunt visurile și arta.

GEORGE ȘI CHEIA SECRETĂ A UNIVERSULUI (296 p.); **GEORGE ȘI BIG BANGUL** (304 p.); **GEORGE ȘI LUNA ALBASTRĂ** (323 p.); **GEORGE ÎN CĂUTARE DE COMORI PRIN COSMOS** (312 p.); **GEORGE ȘI CODUL INDESCIFRABIL** (317 p.). Lucy și Stephen Hawking. București: Humanitas, 2018.

Senzatii tari și aventuri galactice, însotite de informații fascinante despre Univers, o poveste care începe acum 13,7 miliarde de ani, semnată de geniul științei intergalactice, profesorul Stephen Hawking, cel mai cunoscut fizician de la Einstein încoaace. George și Annie, personajele acestei colecții impresionante, vor descoperi domeniul astronomiei și recențele teorii cu privire la formarea și evoluția universului oferite cu generozitate de oameni de știință eminenti și NASA publicului tânăr. Călătorie plăcută în spațiu!

MINTEA SATULUI CEA DE PE URMĂ. Olga Căpățână. Chișinău: ARC, 2018, 192 p.

Satul moldovenesc, cu drumurile pline de noroi, plin de vicii, precum băutura, bătaia și bârfa, rămâne și fi un ADN al existenței celor care au rămas în sat (Maria Pilchin). Romanul atenționează asupra unui pericol imminent și cheamă la salvarea satului prin acceptarea lui, „cu mintea cea de pe urmă”. Speranța în vindecare cu propriile resurse interioare vibrează totuși, chiar dacă istoria deceniilor de comunism și-a pus amprenta transant.

Rubrici susținute de Valeria PRODAN

FRIGUL NU ÎMBOLNĂVEȘTE

Cum se lasă frigul, tot mai mult timp îl petrecem la călduță. Disconfortul termic și, mai ales, teama de a ne îmbolnăvi ne țin prizonieri în case, întrebându-ne cum să luptăm cu inamicii noștri, frigul și zăpada.

De fapt, aceasta este o greșeală. Oricât de neplăcută ar fi senzația de frig, experții au doar cuvinte de laudă despre acest fenomen. Frigul nu îmbolnăvește – dimpotrivă, ne ține sănătoși. Ștai că oamenii care trăiesc cel mai mult locuiesc în regiuni cu temperaturi joase, pe când cei de la tropice

au o viață mai scurtă? De ninge, de plouă, de este ger, timpul îndelung petrecut afară este nu doar distractiv, dar și benefic, chiar și atunci când ești bolnav. O gură de aer proaspăt și câțiva pași făcuți prin zăpadă oxige-

nează creierul, revigorează organismul, deschide căile respiratorii. Iar o plimbare pe zăpadă seara, înainte de culcare, te ajută să adormi mai ușor și să ai un somn liniștit. Totodată, timpul petrecut în aer liber fortifică sistemul imunitar, sporește rezistența la alergii și îmbunătățește circulația sângelui. Obrajii rumeni cu care te întorci de afară sunt un semn bun, deci săngele circulă mai intens prin vasele sangvine.

Chiar dacă este iarnă, soarele își face deseori apariția. Expunerea la lumina naturală contribuie la îmbunătățirea stării de spirit. Este cunoscut faptul că lumina acționează asupra melatoninei, a serotoniniei și a dopaminei, trei hormoni care regleză dispoziția. Totodată, soarele ajută la fixarea vitaminei D în organism, care este esențială pentru oase puternice.

Este adevărat, tusea, stările febrile, diverse forme de gripă coincid cu vremea severă, mai ales atunci când temperaturile variază de la frig la cald. În spațiile neacrisite și calde (dormitoare, clase) microbii se simt foarte bine și continuă să se înmulțească. În mediul deschis însă, virusii se înmulțesc și se răspândesc mai greu. Contează mult cum te îmbraci atunci când stai afară. Ca să nu răcești, ai grija să te echipezi corespunzător anotimpului. Poartă haine și încălțăminte confortabilă, impermeabilă, care nu lasă să pătrundă nici frigul, nici umedeala. Mânile, capul – trebuie și ele protejate.

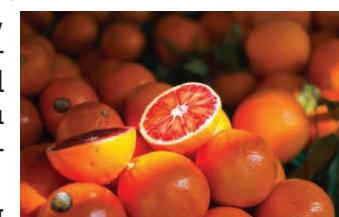
Este bine de știut că frigul mai este și aliatul pielii și al părului. Temperaturile joase îmbunătățesc culoarea pielii, iar părului îi dau mai multă strălucire.

PORTOCALELE SICILIENE

Dulci, zemoase și aromate, portocalele sunt cele mai iubite și cele mai populare fructe din întreaga lume. Ștai că există și portocale cu miez roșu? Așa o să le și întâlnești, cu denumirea de portocale roșii sau portocale siciliene. Sunt deosebite și te îndemn să le încerci și tu. Partea bună e că nu trebuie să mergi în Sicilia după ele. Le găsești în vânzare și la noi.

Portocalele siciliene au o mulțime de beneficii, iar sicilienii au mare încredere în puterea vindecătoare a acestor fructe. Se înrudește cu portocalele obișnuite, doar că au un gust mai accentuat, sunt mai bogate în proprietăți și au o culoare specifică. De ce sunt roșii, te întrebă? Pulpa acestor fructe poate varia de la purpuriu, roșu, dungi rubini, până la aproape negru. Coaja este portocalie, dar se pot întâlni și soiuri cu exteriorul roșu sau violet. Și asta se întâmplă, deoarece sunt bogate în antocian – o substanță anticanceroasă, care curăță și apără organismul de afecțiuni grave. Înroșirea miezului depinde mult și de condițiile climaterice din regiune. Și anume, acest fenomen are loc atunci când există o diferență foarte mare între temperatura noptii și cea a zilei. Datorită soarelui puternic, fructele se îmbogătesc cu zaharuri, iar aroma specifică se datorează ploilor rare.

Dulce-acrișor, miezul portocalelor roșii este un depozit de vitamina C. O portocală din soiul sicilian conține cantitatea necesară de vitamina C pentru o zi întreagă. Nu în zadar acestea sunt o binecuvântare pentru sezonul rece. Pe lângă vitamina C, portocalele roșii abundă în vitamina A, acid folic, vitamina B6, tiamină, calciu, magneziu și fier. Sunt remediul ideal pentru oamenii cu imunitatea slabă și pentru cei lipsiți de energie.

Chiar dacă la prima vedere îți pot părea străni, portocalele siciliene te vor cuceri cu gustul și aroma lor. Sunt delicioase oricum le-ai consuma – întregi, în salate de fructe, sub formă de suc proaspăt stors. Consumând zilnic un pahar de suc proaspăt de portocală, te vei simți nu doar plin de energie, dar vei avea și o stare de spirit foarte bună. Iar câteva înghițituri de suc de portocală între mese, previne digestia lentă, balonarea și alte neplăceri legate de acest sistem.

Totuși, înainte de toate, ține cont că portocala este un fruct citric, motiv pentru care nu trebuie consumată abuziv. În cantități mari, portocalele pot dăuna sănătății.

LALEAUA

Acum 1000 de ani, lalelele sălbaticice creșteau în Persia. Floare originară din Asia, laleaua a fost cultivată și încrucișată pentru întâia oară de către turci.

Cântată de către poetii persani, reprezentată adesea în pictură și grafică de către artiștii turci, laleaua a devenit la un moment dat un simbol al Imperiului Otoman.

În Europa, Olanda a fost cel mai mare cultivator și furnizor de lalele timp de sute de ani. Lalelele deveniseră în această țară un însemn al celor bogăți, întrucât numai aceștia își permiteau să le cumpere. Datorită prețului ei mare, laleaua era supranumită *pocalul de aur*.

În jurul anului 1600, femeile nobile din Franța purtau corsaje cu lalele și rochii din materiale, pe care erau imprimate aceste flori. Cea mai mare parte a bulbinelor lalelelor erau obținuți în Flandra, de către călugări.

În acea perioadă, în Olanda, laleaua a devenit o adevărată monedă de schimb, valoarea ei fiind cotată asemenea acțiunilor. De altfel, se crede că termenul *bursă* provine din acele vremuri, întrucât cei care speculau pe piata lalelelor se întâneau, de obicei, în casa familiei nobile van Bourse.

Datorită valorii enorme la care erau estimate lalelele, între anii 1634 și 1637 s-a creat o adevărată

obsesie pentru aceste flori, mulți oameni abandonându-și slujbele, soții sau căminele, pentru a se dedica cultivării laleelor. Câte mituri și legende au ajuns să fie asociate cu ele...

În anul 1637, printr-un decret, speculațiile cu aceste flori au devenit ilegale și foarte mulți olandezi au dat faliment în urma căderii prețurilor.

Lalelele au continuat să fie prețuite și în Turcia. Într-un manuscris din secolul XVIII, se menționează că șeicul Mohamed Lalizare, cultivatorul oficial de lalele al sultanului Ahmed, ajunsese să îngrijească un număr de 1323 de varietăți.

La scurt timp după terminarea celui de-al Doilea Război Mondial, olandezii au trimis sute de mii de lalele la Ottawa, pentru a-și exprima recunoștința față de soldații canadieni, care eliberaseră Olanda de sub ocupația germană, dar și ca mulțumire pentru faptul că regina Maria fusese găzduită în Ottawa în perioada războiului.

Laleaua roșie este unul dintre simbolurile zilei Sfântului Valentine (Valentine's Day). Se spune că în secolul XVI, sultanul Persiei își arăta afectiunea față de aleasa lui, dăruindu-i lalele de un roșu aprins, simbolizând flacăra neostonită a iubirii sale. Florile aveau mici puncte negre la bază, ceea ce arăta că inima sultanului era transformată în cărbune de focul pasiunii sale. Datorită acestei legende, în epoca victoriană, lalelele erau folosite pentru a mărturisi dragostea.

LICENȚIAT LA 9 ANI

Laurent Simons studiază inginerie electrică la Universitatea Tehnologică din Eindhoven – un curs apreciat ca fiind foarte solicitat chiar și de studenții mai în vîrstă.

Laurent își termină cursul în decembrie, iar profesorii lui nu conținesc cu aprecierile: *Este pur și simplu extraordinar. După absolvirea facultății, Laurent ar vrea să înceapă doctoratul în ingineria electrică și, în același timp, să se apuce de studiul medicinei*, a spus tatăl lui Laurent, citat de CNN.

Primii care au observat abilitățile extraordinare de a învăța ale copilului de nouă ani, au fost bunicii acestuia, dar părinții au zis că exagereză din prea multă iubire pentru nepotul lor.

Universitatea Tehnologică din Eindhoven l-a primit pe Laurent cu brațele deschise. *Acest lucru nu e neobișnuit. Studenții cu abilități speciale pot avea acces la un program adaptat special pentru ei*. Hulshof adaugă însă că Laurent e cu adevărat cel mai special student pe care l-a avut vreodată universitatea. *Nu e doar intelligent, dar e și foarte empatic*.

Chiar dacă e său la sută dedicat studiului, Laurent are timp și pentru joacă. La o vîrstă la care alți copii nu știu clar ce tip de carieră vor, Laurent are opțiuni foarte clare: vrea să creeze organe artificiale. Dar, între timp, trebuie să-și ia licență. și să plece într-o bine meritată excursie în Japonia.

GENESIS, ÎN ANUL MARILOR SPERANȚE

 Evoluția nu are sfârșit! Bine-cunoscuta companie sud-coreeană *Hyundai Motors*, după ce a împânzit lumea cu automobilele utilizare, bine-echipate, destul de fiabile pentru segmentul mediu de cumpărători, a decis să-și încerce forțele cu granzii din segmentul automobilelor de lux. Astfel, în 2016, a creat un nou brand – *Genesis*, care a preluat sectorul sportiv de top al companiei.

Independent în strategii, colaborări, acesta și-a schițat ambiții îndrăznețe, fiind conștient de exigențele clientilor din categoria premium. Primele apariții nu s-au așteptat mult – sedanul G90, apărut în 2016, a fost primul model al producătorului *Genesis*. Cu tractiune integrală, propulsat de motoare pe

motorizare, G90 atinge 100 km/oră în 5,7-6,9 secunde, consumul mediu de combustibil fiind destul de generos pentru un automobil de circa 2,5 tone: 7,2-8,7 l/100 km. În 2019 a fost lansată a doua ediție a lui G90, al cărei preț începe de la 84 de mii de dolari.

Pentru oraș, *Genesis* propune automobilul de dimensiuni reduse, dar constant luxos și cu caracter sportiv – G70 mint. Cea mai

puternică versiune, cu motor V6, turbo, de 3 l, se bucură de tocmai 365 c.p. Nu e rău pentru un automobil de oraș, nu-i aşa?

Genesis are grijă și de cei cu spirit aventurier, propunând SUV-ul GV80.

3 motorizări – 2,5 l cu turbocompresor, 3,5 l, aspirat, ambele pe benzină, și un diesel de 3,0 l sunt menite să satisfacă dorințele unui grup extins de clienti.

Acesta este așteptat pe piețele europene în anul acesta. Fără dubii, luxul și parametrii tehniici vor fi la ordinea zilei.

Iurie SCUTARU

benzină de la 3,3 până la 5 l, putente, 309-413 c.p., cutie automată cu 8 trepte, interior luxos, stilat și echilibrat, a prins la cumpărătorii-experti. Cu viteze maxime limitate la 240 km/oră, în funcție de mo-

FEBRUARIE

70 de ani de la nașterea lui Petre NEAMȚU, dirijor de orchestră, director artistic și prim dirijor al Orchestrei *Folclor* (4 febr. 1950).

275 de ani de la stingerea din viață a lui Ion NECULCE, cronicar român, mare dregător la Curtea domnească (1672/1675 – 5 febr. 1745/1746).

110 ani de la nașterea Mariei CEBOTARI, interpretă de operă, operetă, oratoriu (soprană) și actriță de film (10 febr. 1910 – 9 iun. 1949).

55 de ani de la fondarea Muzeului Literaturii Române M. Kogălniceanu (10 febr. 1965).

130 de ani de la nașterea lui Boris L. PASTERNAC, poet, prozator și traducător rus, de origine evreu, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (10 febr. 1890 – 30 mai 1960).

85 de ani de la nașterea lui Petru CĂRARE, poet, prozator, dramaturg, traducător, umorist și satiric (13 febr. 1935 – 27 mai 2019).

110 ani de la nașterea lui Vasile COROBAN, critic și istoric literar, doctor habilitat în filologie (14 febr. 1910 – 19 oct. 1984).

85 de ani de la nașterea lui Grigore VIERU, poet-simbol al națiunii (14 febr. 1935 – 18 ian. 2009).

180 de ani de la nașterea lui Titu MAIORESCU, avocat, critic literar, eseist, estetician, filosof, pedagog, politic și scriitor român, a fost prim-ministrul României (1912 și 1914), ministru de interne, membru fondator al Academiei Române (15 febr. 1840 – 18 iun. 1917).

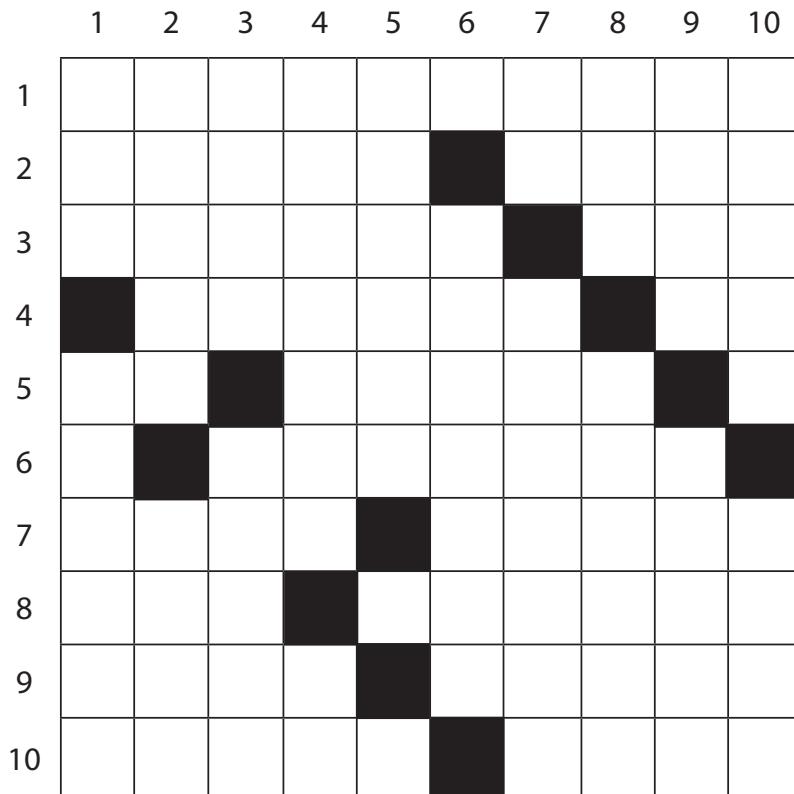
85 de ani de la nașterea lui Arhip CIBOTARU, poet, prozator și dramaturg (20 febr. 1935 – 4 ian. 2010).

160 de ani de la nașterea lui Karol Matěj ČAPEK-CHOD, romancier și jurnalist ceh (21 febr. 1860 – 3 nov. 1927).

65 de ani de la nașterea Mariei ILIUȚ, interpretă de muzică populară, supranumită *Privighetoarea* din Munții Carpați (23 febr. 1955).

cuvinte încrucișate

Rubrică susținută de Igor GROSU

trei variante – un răspuns

Cuvântul *melesteu* înseamnă:

1. Vorbăreț; 2. Făcăleț; 3. Roata morii.

frământări de minte

Cu ce se termină și ziua, și noaptea?

argus

Trei găini fac în trei zile trei ouă. Câte ouă vor face ele în 12 zile?

ORIZONTAL: 1. Zeu. 2. Cupru – Colindat. 3. Obstacol în calea progresului – Fir. 4. Eșec – Anișoara Josan. 5. Ațe! – A seca. 6. Loc de unde vorbesc oratorii. 7. Se bat în zid – A excela. 8. Se prepară din lapte – A fi asemănător. 9. Nichel fără miez! – Local unde se bea. 10. Grămadă ordonată – Deosebit.

VERTICAL: 1. Cadou – Dosit. 2. 76564 conturi – Solidar. 3. Folosită la pansamente – Amestec de hidrocarburi. 4. Mimare – Leonid Vulpe. 5. Nuni. 6. Arab. 7. Dumneata – A numi pe rând. 8. A săpa pământul – Vietate. 9. Părinte – Deosebit. 10. Caturi – Aiasta de la început!

Răspunsurile corecte — nr. 11, 2019

cuvinte încrucișate

ORIZONTAL: 1. Bucătar. Za. 2. Arac. Leneș. 3. Lătîme. El. 4. Atî. Iată. 5. Mufloni. Ev. 6. Arenă. Pară. 7. Al. Recavă. 8. Alertă. 9. Bată. Aortă. 10. Axă. Străzi.

VERTICAL: 1. Balama. Aba. 2. Urătură. Ax. 3. Catifelată. 4. Aci. L.N. La. 5. Mioare. 6. Alean. Erat. 7. Re. Tipător. 8. Nea. Avară. 9. Zel. Eră. 10. As. Evantai.

trei variante – un răspuns

Cuvântul *curtenitor* înseamnă galant, *glumet*.

frământări de minte

Logic, fiecare număr următor e rezultatul înmulțirii cifrelor numărului precedent. Deci, rezultatul e 8.

argus

Dacă înlocuim figurile cu cifrele corespunzătoare, răspunsul e 12.

Henri-Julien-Felix-ROUSSEAU (1844 –1910): IARNA

S-a născut în Paris. A fost un pictor francez postimpresionist. Henri Rousseau a trăit două existențe diferite: într-o a fost vameș la Vama Rutieră din Paris, iar în cealaltă, începând de la vîrstă de 41 de ani, a fost pictor. Datorită voinței excepționale, a devenit unul dintre cei mai mari pictori ai epocii sale. Impresionismului îi opune arta naivă, cu care, în scurtă vreme, creează o adevărată școală de pictură. Creația sa depășește însă mult granițele artei naive, stilul său se caracterizează prin originalitate, modernism, fantezie și visare, valorile artei sale fiind de timpuriu recunoscute de Robert Delaunay și Pablo Picasso. În timpul vieții nu cunoaște gloria, trăiește anevoie din pictură, dar geniul acestui pictor neoprimitiv, precum și faptul că și-a depășit cu mult epoca au fost apreciate în întreg cursul secolului al XX-lea.

Alte lucrări: AUTOPORTRET, MOARA, ȘARETA LUI PÈRE JUNIET, CAL ATACAT DE UN JAGUAR, VISUL.

DIN NUMĂRUL URMĂTOR:

nimic altceva: De vorbă cu Dinu TAMAZLÂCARU, prim-balerin al teatrului de Operă și Balet din Berlin.

poezie: Ion BARBU.

Răspunsurile corecte și punctajul acumulat de participanți la etapa I a concursului *Citius, Altius, Fortius*.

FONDATOR:
MINISTERUL EDUCAȚIEI, CULTURII
ȘI CERCETĂRII

NOI

Fondat 1930
Serie nouă 1990

Redactor-șef:
Valerie VÖLONTIR

Iuliana ȘCHIRCĂ
secretar responsabil

Leo BORDEIANU
redactor de secție

Ianoș VRANCEAN
redactor artistic

Valentin GUTU
stilizator

Lucia STEGARESCU
corector

Valeria PRODAN
operator

Alina BODROVA
contabil-șef

Sergiu FRUNZĂ
șofer

Comanda 199
Formatul 60x90 1/2
Coli de tipar 5
Tiraj — 4000 ex.

WE
(in Romanian Language)
Monthly magazine for
children and teenagers

ADRESA REDACȚIEI:
Revista NOI,
str. Al. Pușkin 22,
MD - 2012 mun. Chișinău
Telefoane:
022 23 31 91; 022 23 37 25;
022 23 36 45; 022 22 22 45
Fax: 022 23 31 91
E-mail: revistanoi1930@yahoo.com
Facebook.com/ Revista NOI
www.revistanoi.md

Tipografia Centrală

Înregistrată la Camera Înregistrării
de Stat pe 11.08.2008
cu nr. 1003600012713

Vă rugăm să indicați la sfârșitul
textelor, pe versoul desenelor și foto-
grafiei, prenumele, numele, vîrstă,
clasa în care învățați, adresa com-
pletă, numărul de telefon.

Indice 31239
Post-restant 34239
Prețul 17 lei

20001 >

9 771857 079808 >

FUGA, FUGA...

Ianoș VRANCEAN